

The following books need to be ordered from St. James Press,
Jerusalem, for the Diocesan Bookstore.

- Soorp Yev Donk	10
- Khorhertadedr	10
- Jashou Avedaran	15
- Mashodts	20
- Donatsuits	5
- Jashots Keerk	5
- Gibrianos	30
- Ormanian Dzisakidootyun	20
- Avedaran Adeni	10
- Kerbani Jamakeerk	15
- Kantzaran Aghotits	5
- Nareg	20

bcc: Bookstore - when cheque copy arrives, let Phil see it...he could not find the deposit.

~~January~~
25 January 1990

Mrs. Gary Avedikian
4409 Woodfield Road
Kensington, Maryland 20895

Dear Quennie:

As promised in our telephone conversation of this morning, please find enclosed the sheet of commemorative earthquake stamps you had ordered some weeks ago.

Our apologies for the delay...I know you understand. Just send Aline Chatmajian from the Bookstore a photo copy of your cancelled cheque for \$101.00 at your convenience so her records will be complete.

Nice speaking with you and again...regards to Jeanne.

Sincerely,

Kohar Palvetzian

k
enclosure

ԱՌԱԶՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

December 6, 1989

TO: Diocesan Bookstore
FROM: Office of the Primate

His Eminence Archbishop Torkom Manoogian asked whether the bookstore account due to the Rev. Fr. Levon Arakelian has already been paid, i.e. \$250 for the St. Mesrob and St. Sahag statuettes.

2185 Estela Dr.
El Cajon, Ca. 92020
From

Memo

The Rev. Levon Arakelian

To

July 27

Միտի Քարգան Արքայան

Արքայան Երևանից Երևան գալու
մարտի 16 օրը Բաղրատի Գրքարանի Կոմիտեի
ժողովի հետ: Այդ ժամանակ էր հիմա պարզ
որ չունի 12 օր Գրքարանի, ինչպես և
օժանդակ արած և ընդհանուր \$250 արժեքի
շինք: Վարձի և Բաղրատի հետ և, այն պես
ժողովի և չունի այն պես և այն պես
Գրքարանի: Այդպես և չունի և այն պես:

Չունի և այն պես: Միտ և այն պես և այն
պես և այն պես: Երևան հետ և այն
պես և այն պես: Երևան հետ և այն
պես և այն պես:

Կարգադրություն
Լ. Արքայան

2185 ESTELA DRIVE
EL CAJON, CA.
(619) 562-9399, 562-1533

The University of Michigan-Dearborn
 Center for Armenian Research
 University Library
 Dearborn, Michigan 48128-1491

(313) 593-5181

Armenian
 Church

DENNIS R. PAPA ZIAN
 17550 ROXBURY AVENUE
 SOUTHFIELD, MICH 48075

① - Book

from
 library

Oct 12, 1987

② - Sylvia
 Fr. Poren

Publication

Dear Siran,

We know how busy you are, but you
 can set this aside until you and the
 Primate have some time.

We and I discussed in Springfield
 the possibility of reprinting Armenian's
 "The Church of Armenia," edited by Bishop
 Tigran Paladian.

The quote (bid) is attached.

Sincerely,

Dennis Papazian

Fr. Poren has plates?

The University of Michigan-Dearborn
 Center for Armenian Research
 University Library
 Dearborn, Michigan 48128-1491

(313) 593-5181

Armenia

Armenian Church

DENNIS R. PAPA ZIAN
 17550 ROXBURY AVENUE
 SOUTHFIELD, MICH 48075

① - Book
 from
 library
 ② - Sylvia
 Fr. Paren

Oct 12, 1987

Publication

Dear Siran,

I know how busy you are, but you
 can set this aside until you and the
 Primate have some time.

We and I discussed in Springfield
 the possibility of reprinting Armenian's
 "The Church of Armenia," edited by Bishop
 Tigran Paladian.

The quote (bid) is attached.

Sincerely,

Dennis Papazian

Fr. Paren has plates?

December 4, 1989

TO: Diocesan Bookstore
FROM: Office of the Primate

His Eminence Archbishop Torkom Manoogian asked that the following publications and invoice to Ms. Anna L. O'Hanesian, 3611 Kulling Street, Davenport, Iowa 52806 (tel: 319-391-8665):

Mishd Hayeren and tape
Vocabulary
Dzanotanank

PKs

Linna L. O'Hanrahan + Kathleen
3611 Kulling Street
Davenport, Iowa 52806
(319) 391-8665

- English Grammar Book - uncorrected
- 1) My Russian + Tape
  - 2) Vocabulary
  - 3) Pre-writing
- Handwritten notes: *Handwritten* / *voice*

Handwritten notes (mirrored/bleed-through):
 Davenport, Iowa
 52806
 Oct 1956
 List on Appendix A

January 24, 1990

TO: Bookstore
FROM: Office of the Primate

The enclosed 18 copies of Archbishop Shnork Kaloustian's book "Ookhdaknatzootyoon yev Hovabedagan Aytzelootyoon Kaveri mer Yegeghetzineroon yev Hamaynkneroon" is for sale at \$10.00 each.

Kindly keep a separate account for thid publication.

November 30, 1989

TO: The Bookstore
FROM: Office of the Primate

His Eminence Archbishop Torkom Manoogian suggested that the publication "Gomidasi Handjareh" be mailed to the following with a covering invoice:

Sarah Babaian
1450 Beaver Road
Southampton, PA 18966

November 20, 1989

The Reverend F.J. MacEntee, S.J
The Jesuit Community
University of Scranton
Scranton, Pennsylvania 18510

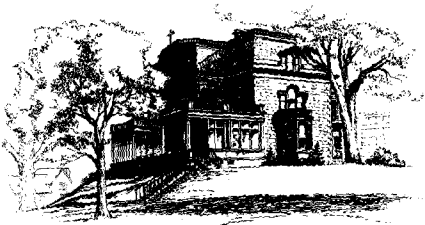
Dear Reverend MacEntee:

Thank you for your inquiry concerning the Armenian Earthquake Commemorative stamps.

A block of four set in a handsome acrylic case costs \$21.50 (shipping costs included); a block without the acrylic case costs \$15.00.

Yours respectfully,

Syraun Paivetzian
Executive Director

The Scranton Estate

The Jesuit Community
UNIVERSITY OF SCRANTON
Scranton, Pennsylvania 18510

961-7657
717-347-3321

Oct 16, '89

Reverend and dear Father,

I would like a
block of four of the Armenian
earthquake relief stamps but
not encased in acrylic — just
the plain block of four. What
is the cost?

Sincerely
(Rev.) F. J. MacEntee, S.J.

November 2, 1989

Prof. William Williamson
2803 Stanbridge St., Apt. 406-B
Norristown, PA 19401

Dear Prof. Williamson:

Thank you for your letter and your interest in the Armenian Church. Enclosed I have attached some extra material for your perusal.

If I can be of further assistance, please do not hesitate to contact me.

With prayers,

Fr. Khajag Barsamian
Vicar General

Enclosures

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

October 2, 1989

To: The Reverend Clergy and Parish Council Chairmen

Our Diocesan office is printing special Christmas cards for this year which should be ready in the next week or two. Quantities will be sent to all our parishes for free distribution. You can tell us in advance how many you wish to have, and we will be happy to oblige you. All we ask is that they be promoted and utilized effectively.

The purpose?

Instead of making personal gifts to friends and relatives, people are being urged to make gifts to the Earthquake Fund in their name. The card is designed, with a verse printed in both Armenian and English, to be sent to friends, informing them that, instead of a gift to them, a donation is being made to the Fund in their name. Your parishioners should be given as many of these cards as they wish, with the proviso once again that they are not wasted; in fact, they should be encouraged to use this method of giving.

This year at least let us give in the true Christmas spirit, to those who are actually in need; and this year at least, for the benefit of compatriots in earthquake-stricken Armenia.

There will be announcements in the community press introducing the idea, and indicating that cards may be secured from any of our churches, as well as from the Diocesan office.

Prayerfully,

Archbishop Torkom Manoogian
Primate

Dupes for file

September 22, 1989

Mrs. Ara Manoogian
453 Plymouth Street
Whitman, Massachusetts 02382

Dear Mrs. Manoogian:

Thank you for your order of the stamps. They will be ready in two weeks, at which time they will be shipped to you immediately.

I inquired about the bookstore catalog you were interested in, and was told that it is not ready as yet.

Sincerely,

Jack Antreassian
Executive Director, Diocesan
Fund for Armenia's Recovery

SERPAZAN HAYR:

I have sent the tape of "Mission of Mercey" only to the following as per instructions from Syraun:

1. Western Diocese
2. Canadian Diocese
3. Argentina
4. BraZIL
5. Switzerland
6. Abp. Mesrob Ashjian
7. Abp. Datev Sarkissian

Shall I cancel the other letters addressed to other primates in the Middle East, Europe, etc.

✓ J. Uruguay

Sept 1989

Video

File

FORMAT: NTSC

DUPLICATION

VIDEO FILM (1/2" VHS)

	Color Film Corp	Color Film VIDEO	
1) Basic duplication + stock	3.80		
2) Vinyl jacket	.75		
3) Labels on tape + jacket	.20		
4) bubble bag (for shipping)	.30		
	<u>45.05</u>	<u>4.85</u>	<u>?</u>

COLOR FILM CORPORATION

777 Washington Boulevard
 Stamford, CT 06901
 (203) 327-7050
 (800) 243-9022
 FAX: (203) 327-7287

ask (rd) quality & kind of tape

March 14, 1989

Rev. Karekin Kasparian
 St. James Armenian Church
 55 Lincoln Avenue
 Purchase, NY 10577

Dear Der Hayr:

This is to confirm the pricing we spoke about yesterday concerning the duplication of a 60 minute video being prepared by the Diocese about the recent meeting between the Catholicos and representatives of Armenian organizations from the United States, Canada, Brazil and Argentina to formulate plans for earthquake relief and re-building in Armenia. We understand that 1000 copies will be needed, probably in the 1/2" VHS format NTSC. Since there were representatives from Argentina and Brazil who may want to purchase these video tapes, please know that Argentina would use the PAL format. Brazil is an odd case since they use a peculiar format but our NTSC format can be used by them only they will see it in black & white instead of color. The following prices will apply:

<u>60:00</u>	<u>NTSC</u>	<u>PAL/SECAM</u>
Basic Duplication and Stock	\$3.80	\$5.30
Vinyl Jacket	.75	.75
Labels (2)	.20	.20
Bubble Bag (for shipping)	<u>.30</u>	<u>.30</u>
	\$5.05	\$6.55

COLOR FILM #1000
~~7.50~~
 .75
 .20
 .30
4.85
 3-5 days

I am enclosing a brochure about Color Film Video which will tell you about this division which has now completed ten years in the video duplication field.

Respectfully yours,

Lillian
 Lillian Boyajian

06854
 Normal Ct.
 Color Film Video
 770 Connecticut Ave

BOB EASTRITE
 (800-882-1120)

Enclosure

from the office of the
Diocese of the Armenian Church of America
 630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

NEWS:

Հրատարակութեան Խնդրանքով

**ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՈՉԸ՝
 Ս. ԾՆՆԳԵԱՆ ԱՌԹԻԻ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐԻ ՓՈԽԱՐԷՆ
 ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ՀԻՄՆԱԳՐԱՄԻՆ**

Ձեր հայրը կամ ամուսինը նոր փողկապի մը կարիքը ունի՞: Եւ անոր տրուելիք այս անձնական նուէրը աւելի՞ անհրաժեշտ է՞ քան Հայաստանի մէջ հազարաւոր հայրենակիցներու տրուելիք բնակարանային, բժշկական հոգատարութեան, կրթական եւ ամէնօրեայ կարիքներու օժանդակութիւնը: Այս հարցումն է որ Ամերիկայի Հայոց Արեւելեան Թեմի Առաջնորդարանին ներշնչեց նոր մօտեցում մը՝ Ս. Ծնունդեան եւ այդ առթիւ սովորութիւն դարձած նուէրներու փոխանակման կապակցութեամբ:

Երկար ատենէ ի վեր մարդիկ կը գանգատին որ Ս. Ծնունդը տեսակ մը առեւտրի վերածուած է: Առաջնորդարանը աւելի գործնական առաջարկ մը ունի այս մասին. ներկայացնել պատենութիւնը Ս. Ծնունդի ոգիին համաձայն տալու նուէրներ՝ ոչ թէ մէկը միւսին, այլ անոնց՝ որոնք իրապէս կարիքը ունին, եւ այդ նուէրները ներկայացնել մեր սիրելիներուն անունով:

Առաջնորդարանը պատրաստած է սպած է Ս. Ծնունդի քարտեր, տրամադրելի բոլորին, որոնց միջոցաւ կարելի կը դառնայ տեղեկացնել ձեր սիրելիներուն որ, այս տարի, փոխանակ Ս. Ծնունդեան նուէրի՝ իրենց անունով նուիրատուութիւն պիտի կատարուի Առաջնորդարանի Երկրաշարժի Հիմնադրամին: Այս գումարները պիտի յատկացուին մեծ երկրաշարժէն տուժած Ստեփանաւան քաղաքին մէջ կառուցուելիք ամէն յարմարութիւններով օժտուած արդիական գիւղաքաղաքի մը կառուցման:

Քարտը, պատրաստուած Նշան Աքիլիւեանի կողմէ, կը թելադրէ մեզի միասին աշխատիլ վերակենդանացնելու համար աղէտահար Հայրենիքի կեանքը: Կու տայ նաեւ յատկազօծ-պատկերը Ստեփանաւան քաղաքին մէջ կառուցուելիք գիւղաքաղաքին: Եւ այս ոգին արտայայտուած է հետեւեալ տողերուն մէջ.

Բարարս պատճառ
 Ունէի նըլեր
 Գնելու ես քեզ.
 - Սիրուն տօնածառ,
 Նըլերներ պէս պէս:

Ասոնց լաւագոյնն
Ահաւասիկ դոն
Իսկ դատէ եւ տես,
Մասնաւորապէս,
Ծննդեան տօնին,
Քրիստոսի ձայնին
Յատակ ոնկնդիր:
Յաւատանց սրտեր
Անյոյս, վախով լի,
Կը սպասեն քեզի:
Ահա քու նրէրն
Ես քու անունով
Կու տամ անտունին
Մեր աղէտահար
Վերանորոգող
Մայր Հայաստանին:

Լաւագոյն ժամանակն է որպէս զի Ս. Ծնունդը տօնախմբենք իր իսկական նշանակութեամբ
եւ համաձայն Քրիստոսի պատգամին ու ոգիին:

from the office of the
Diocese of the Armenian Church of America

630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

news:

Հրատարակութեան խնդրանքով

**ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱԻ ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔ. ՕՐՄԱՆԵԱՆԻ
 "ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ"**

Վերջերս Ս. Վարդան մատենաշարին մաս կազմեց «Հայոց Եկեղեցի» արժէքաւոր գիրքը (Անգլերէն լեզուով), որ գրուած է Կոստանդնուպոլսոյ Հայոց նախկին Պատրիարք Մաղաքիա Արք. Օրմանեանի կողմէ: Ցաւելումներով եւ կարգ մը ճշդումներով հրատարակութիւնն է 1955-ի սուպագրութեան, զոր կատարած էր Հայկ Սրկ. Թումայեան, աշխատասիրութեամբ Դերենիկ Եպս. Փղատեանի:

Գիրքը կը բննարկէ Հայ Եկեղեցոյ պատմութիւնը, պատարագը եւ գրականութիւնը: Գրուած է Ֆրանսերէն լեզուով եւ հրատարակուած 1910 թուականին: Քանի մը անգամ հրատարակուած է Հայերէն լեզուով: Իսկ անոր Անգլերէն լեզուով թարգմանութիւնը հրատարակուեցաւ 1955 թուականին: Բնագիրին երրորդ վերստիմարումը կատարուեցաւ 1988 թուականին: Գիրքը մանրամասնօրէն կը ներկայացնէ Հայ Եկեղեցոյ ծագման պարագաները, անոր վարդապետութիւնը, պաշտամունքային ծիսակատարումները եւ Հայ գրականութեան կրօնական նկարագիրը: 1912 թուականին Անկլիքան Եպիսկոպոս Շէյ. Սի. Ռելտընի կողմէ գրուած ներածականին մէջ կը կարդանք հետեւեալը. «Հաւանաբար ոչ մէկ ուրիշ գիրք այսչափ յստակութեամբ կրցած է նկարագրել Հայ Եկեղեցին, նոյնչափ ամփոփ կերպով՝ որքան Օրմանեան Արքեպիսկոպոսին գիրքը:»

«Հայոց Եկեղեցին» կարելոր տեղեկութիւններու աղբիւր մըն է, որմէ կրնան օգտուիլ նաեւ ծնողները: Հայ Երիտասարդներու համար այս գիրքը թանկագին սրտեհոթութիւնը կ'ընծայէ ճշգրիտ ծանօթութիւն մը ունենալու Հայ Եկեղեցին մասին:

«Հայոց Եկեղեցին» գիրքը կարելի է ունենալ դիմելով Առաջնորդարանի Ս. Վարդան գրատունը (հեռաձայն 212 686-0710): Գինն է 25.00 տոլար:

Օգոստոս 2, 1989

1 August 1989

Ms. Anoosh Barclay
St. Moritz Lodge
Timberidge, 1F
334 West Hyman Avenue
Aspen, Colorado 81611

Dear Ms. Barclay:

Enclosed please find photo copies of several Armenian songs that might be suitable for your forthcoming concert.

There are several Armenian songbooks that are available from our Diocesan Bookstore which you^{MM} enjoy having at a later time. If so, just write to the bookstore and they will gladly send them to you.

Wishing you a very successful evening,

Sincerely,

Syraun Palvetzian
Executive Director

s
enclosure

27 July 1989

To: Aline Chatmajian
From: Syraun
Re: MISSION OF MERCY TAPES SALES

As of 1 August 1989, invoices are to issued for all sales of these tapes and at the end of the month, turned into Accounting Department for the Earthquake Fund.

Thank you.

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

July 12, 1989

TO: Mr. Michael Kane
FROM: Office of the Primate

done ✓ Serpazan Hayr suggested that 15 (fifteen) Gomidasi Handjare be sent to Mrs. Yeran Hartmann, Kurt Schumacher Weg 6, 3400 Gottingen, West Germany.

Also let us have at the Diocese the following which will eventually be mailed to His Holiness:

50 copies	Anel
50 copies	Gomidasi Handjare
50 copies	Etmekjian Book
50 copies	Wedding Songs
100 copies	Wedding (small size)
50 copies	Armenian Church (Ormanian)
~~50 copies~~	~~Hebrew Encyclopedia~~
50 copies	50 Songs (Shahan Berberian)
50 copies	Sheshd Yev Imasd

(fr. Isahoy Ghazarian)

BISHOP VARTAN DEMIRDJIAN
c/o Messrs. Torkom & Vartan Tossounian
21 A Armenian Church Street
Larnaca — CYPRUS
Phone, Home (041) 27746.

Under the signature:
[Signature]

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30925
Յուլիս 26, 1989

Գերազնորհ
Տ. Վարդան Եպ. Տէմիրճեան
Տեսուչ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանի Տպարանին
Անթիլիաս.

Սիրելի Սրբազան,

Ստացած ենք Յունիս 28, 1989 թուակիր ձեր նամակը:

Ձեր ընտանեկան պարագաներուն, Կաթողիկոսարանի միաբանութեան եւ ձեր անձնական աշխատանքներուն մասին տուած էիք լայն տեղեկութիւններ: Ցաւով տեղեկացանք Տ. Ներսէս Արք. Բախտիկեանի վախճանումին մասին: Աստուած հոգին լուսատրէ:

Մեր խօսքը մասնաւորելով ձեր գիրքերու մասին՝ կը փափաքինք տեղեկացնել որ, համաձայն գրատան պատասխանատուին, ձեր անունով հեղինակուած գիրքերու արձանագրութիւն չէ գտնուած գրատան թղթածրարներուն մէջ:

Այս ուղղութեամբ մեզի գրուած նամակներու պատասխաններէն օրինակներ կը ներփակենք:

Բարի եղէք մեզի փոխանցել խնդրուած տեղեկութիւնները՝ որպէս զի կարելի ըլլայ ըստ այնմ հետապնդել այս հարցը:

Ձեզի կը մաղթենք առաւել քաջատողջութիւն եւ ձեր եկեղեցանուէր ու ազգանուէր աշխատանքներուն յաջողութիւն:

Աղօթակից

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

DIocese OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30437
Մայիս 18, 1988

Մեծայարգ
Տիար Անյուն Պաղտոյեան
Վիեննա.

Յարգելի Տիար Պաղտոյեան,

Ժամանակին ստացած ենք Մարտ 30, 1988 թուակիր ձեր նամակը և ներփակեալ օրինակը
ձեր նախորդ նամակին:

Ձեր յիշած պարագան ուշադրութեան յանձնեցինք Առաջնորդարանի գրասան
պատասխանատուին: Ան հազի տարի մըն է որ պաշտօնի կոչուած է և հետեւեալ հարցումները
ունի ձեզի.

- Տ. Վարդան Եպս. Տեմիրճեան իր գիրքերէն մեկական օրինակ ե՞րբ յանձնած է
գրասանին.
- Ի՞նչ են այդ գիրքերուն անունները.
- Որքա՞ն կ'արժէ իւրաքանչիւրը:

Բարի եղէք այս մասին տեղեկացնել որպէս զի կարելի ըլլայ ընթացք տալ ձեր
խնդրանքին:

Կ'աղօթենք որ Տէրը ձեզ և ձեր հարազատները միշտ քաջառողջ պահէ և բոլորիդ երկար
կեանք պարգեւէ:

Սիրոյ ողջունի

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

Handwritten signature

ՎԱՐՊԱՆ ԵԳԻՍԿՈՂՈՍ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

**Միաբան Կիլիկեան Ս. Աբուհիմ
Տեսուչ Ս. Աբուռայ Տպարանի
Հիւրընկալ Կաթողիկոսարանի**

Թիւ. 129-89

Թուական 28 Յունիսի 1989

Հեռ. { Անթիլիան 410 001 - 410 008
Պէյրուք 367 073, 804 188

Յերաշնորհ

Տ. Բորզով Ս. Արօեսա. Մանուկեան

Յարեհնամ Առաջնորդ Հայոց ԱՄՆ-ի Արեւելեան Ռեմին

Handwritten signature

Սիրելի Արքայան Հայր ,

Նստորդ նամակներուս ստատսիանը ստացած չըլլալով , փախտեցայ Ձերդ Արքայանութեան դրկել այս նամակս ալ , ծեռամբ մեր յարգելի քարեկամներ Տէր եւ Տիկին Գրիգոր եւ Մարրուհի Գիւրէճեաններուն , որոնք ամերիկա կու գան յաշորդարար ներկայ զոնուելու համար հրենց դուստրերուն՝ Մայտայի եւ Հիլտայի պսակներուն , որոնք տեղի պիտի ունենան 8 Յունիսին՝ Պոսթընի մէջ եւ 5 Օգոստոս 1989-ին , նիւ Եորքի առաջնորդանիստ Ս.Վարդան Մայր Տաճարին մէջ :

Վստահ եմ որ Գիւրէճեանները Ձեզի ալ հանդիպելու առիթներ պիտի ունենան եւ տան իմ մասիս տեղեկութիւններ : Ես յաճախ կը հանդիպիմ հրենց , իրրեւ ազգասէր եւ միութենական հայորդիներու , որոնք յարգուած եւ զնահատուած են մեր զաղութին մէջ , եւ հրենց դուստրերն ալ ազգային ոգիով դաստիարակուած ըլլալով , ազգանուէր աշխատանքներ տարած են Կիւրանի մէջ եւ այսուհետեւ ալ՝ Միացեալ Նահանգներու մէջ :

Մայրս եւ հարսագամներս լաւ ու հանգիստ են եւ Ձեզի կը քորեւեն : Վիեննաքնակ կրտսեր ռեուայրս եւ ռոյրս՝ Ձեզի ծանօթ Տէր եւ Տիկին Սեպուհ եւ Նոդիկ Պողոտյեանները , տարւոյս Մայիս ամսուն քախաւորուեցան երրորդ զաւակով , աղչիկ մը , որ ՍԱՐԻՆ կոչեցին : Այժմ անոնք ունին երեք զաւակներ՝ Սալբին , Սիփանը եւ Սարինը : Սղանաւակայանը փակ եղած ըլլալով , արտասարմանէն նամակ ստանալու դժուարութիւն ունինք եւ ես մամորդներու Ֆեռամը կը ստանամ նամակներս : Սեպուհն ալ Կիպրոսի քամրով կը դրկէ իր նամակները կամ ալ երբեմն կը հեռաձայնէ :

Ձեր եկեղեցանուէր եւ մշակութանուէր աշխատանքներուն արձագանգները կը հասնին Կիւրանան եւ ուրախ եմ որ լաւագոյնս կ'արտեցնէր Ձեր ստատսիանատու պաշտօնը եւ կ'արդարացնէր Ձեր վրայ դրուած յոյսերը : Տարի մը առաջ նամակ մը եւս դրկած էի Ձեզի Մարգարեա Մարկոսեանի Պսակի օրերուն , իր

Քաշար Մարկոսեանին Ֆեռամը , սակայն ոչ մէկ պատասխան չեմ
Handwritten signature →

Handwritten mark

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIocese of the Armenian Church of America, 630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30920
Յուլիս 25, 1989

Ազնի
Տիկին Երան Հարթմըն
Արեւմտեան Գերմանիա.

Սիրելի Տիկին Երան,

Այս գրութեամբ կը փափաքինք տեղեկացնել թէ առանձին ծրարով ձեր հասցէին կը ղրկուին հետեւեալ գիրքերը.

- Կոմիտասի Հանճարը՝ 15 օրինակ
- Անէլ (Բանաստեղծութիւններ)՝ 10 օրինակ
- «Կամար» («Տհր Արգ», բանաստեղծութիւններ)՝ 10 օրինակ
- «Վանքի Օրեր» (Բանաստեղծութիւններ)՝ 10 օրինակ

Երբ այս գիրքերը ստանաք՝ բարի եղէք երկտողով մը իմացնել մեզի:

Այս գիրքերը կրնաք վաճառել, եւ գումարը յատկացնել ձեր կազմակերպելիք ձեռնարկներու ծախքերուն ի հաշիւ: Իրաքանչիւր գիրքի գինը ազատ էք դուք որոշելու:

Ներկայ ծրագրին համաձայն, Մոսկուայէն դէպի Ֆրանսֆուրթ ճամբայ պիտի ելլենք Հոկտեմբեր 7, Ծաբաթ օր, եւ պիտի հասնինք ժամը 4.30-ին Լուֆթհանզա ընկերութեան թիւ 1393 թռիչքով: Հոկտեմբեր 11-ին, Երեքշաբթի առաւօտ, պիտի մեկնինք դէպի Ժընէվ:

Ձեզի եւ ձեր հարազատներուն կը մաղթենք առաւել քաջառողջութիւն եւ ձեր կրթանուէր ու ազգանուէր աշխատանքներուն յաջողութիւն:

Սիրոյ ողջունի

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

“ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՀԱՆՃԱՐԸ”

Գիրքին մեջէն ընտրուած երգեր

Էջ 60-62	Կարաւի երգը
Էջ 69-70	Ծիրանի Ծառ
Էջ 85-86	Հիմի Էլ Լոենք
Էջ 98	Մոկաց Միրզէն
Էջ 104-106	Ո՛ր Ինչ Քաղցր Բան
Էջ 107-108	Էն Դիզան
Էջ 109	Շուրջսպար (Թագւորի մեր դուստրի)
Էջ 154-156	Քէլէր, ցօլէր
Էջ 158-159	Քէլէ քէլէ
Էջ 161	Տըլէ Կաման
Էջ 163-164	Սարերի վըրոյ գնաց
Էջ 165-166	Էս գիշեր լուսը տեսայ
Էջ 176-177	Կոռնկ
Էջ 183-185	Անտունի
Էջ 188-190	Եար ջան արի - Էս օր Ուրբաթ է - Ջուր կու գայ
Էջ 192-195	Ջիգ տու + Գութաներգ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30908
Յուլիս 20, 1989

Գերազնորի
Գ. Գրիգորիս Եպս. Բունիաթեան
Առաջնորդ Արժանթինայի Հայոց
Պուէնոս Այրէս.

Սիրելի Սրբազան,

Հայաստանի մէջ պատահած 1988 Դեկտեմբեր 7-ի ահաւոր երկրաշարժին հետեւանքները կարելի չափով դարմանելու եւ վերակառուցման աշխատանքները արագ թափով յառաջ տանելու մտադրութեամբ՝ Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Սրբազնագոյն Կաթողիկոս՝ Նորին Ս. Օծուրթին Տ. Տ. Վազգէն Առաջին Միացեալ Նահանգներ այցելեց 1989 Փետրուար 3-11 օրերուն:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հրաւերով՝ Իրեն ընկերակցեցաւ նաեւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը:

Պաշտօնական այս այցելութեան առթիւ տեղի ունեցած զանազան ելոյթները, հանդիպումներն ու քարոզները պատկերահանուեցան:

Բազմաթիւ ժամերու պատկերահանումէն կատարուեցան ընտրութիւններ եւ պատրաստուեցաւ մօտ մէկ ժամ տևող «Վիտիօ թէյփ» մը, որմէ օրինակ մը ձեզի կը դրկուի այս գրութեան հետ:

Թէ՛ մեր թեմին եւ թէ՛ համայն աշխարհի հայութեան համար պատմական նշանակութիւն ունեցող ցոյզ Կաթողիկոսներու այցելութենէն պահեր ու պատկերներ արձանագրուած են այս «Վիտիօ թէյփ»ին վրայ, որմէ յաւելեալ օրինակներ կարելի է ունենալ դիմելով մեր Առաջնորդարանը:

Կ'աղօթենք որ Տէրը միշտ պայծառ ու անսասան պահէ Հայց. Առաքելական Եկեղեցին եւ անոր իմաստուն Հովուապետին պարզեւէ առաւել քաջառողջ եւ արեւշատ տարիներ:

Աղօթակից

ԹՈՐԳՈՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIocese of the Armenian Church of America, 630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30916
Յուլիս 20, 1989

Հոգեշնորհ
Տ. Վիգեն Վրդ. Այգազեան
Հոգևոր Հովի Զուիցերիոյ Հայոց
Ժրննէ.

Սիրելի Հայր Վիգեն,

Հայաստանի մէջ պատահած 1988 Դեկտեմբեր 7-ի ահաւոր երկրաշարժին հետեւանքները կարելի չափով դարմանելու եւ վերակառուցման աշխատանքները արագ թափով յառաջ տանելու մտադրութեամբ՝ Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Սրբազնագոյն Կաթողիկոս՝ Նորին Ս. Օծութիւն Տ. Տ. Վազգէն Առաջին Միացեալ Նահանգներ այցելեց 1989 Փետրուար 3-11 օրերուն:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հրաւերով՝ Իրեն ընկերակցեցաւ նաեւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը:

Պաշտօնական այս այցելութեան առթիւ տեղի ունեցած զանազան ելոյթները, հանդիպումներն ու քարոզները պատկերահանուեցան:

Բազմաթիւ ժամերու պատկերահանումէն կատարուեցան ընտրութիւններ եւ պատրաստուեցաւ մօտ մէկ ժամ տեւող «Վիտիօ թէյփ» մը, որմէ օրինակ մը ձեզի կը դրկուի այս գրութեան հետ:

Թէ՛ մեր թեմին եւ թէ՛ համայն աշխարհի հայութեան համար պատմական նշանակութիւն ունեցող ցոյգ Կաթողիկոսներու այցելութենէն պահեր ու պատկերներ արձանագրուած են այս «Վիտիօ թէյփ»ին վրայ, որմէ յաւելեալ օրինակներ կարելի է ունենալ դիմելով մեր Առաջնորդարանը:

Կ'աղօթենք որ Տէրը միշտ պայծառ ու անսասան պահէ Հայց. Առաքելական Եկեղեցին եւ անոր իմաստուն Հովուապետին պարգեւէ առաւել քաջաողջ եւ արեւշատ տարիներ:

Աղօթակից

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIocese of the Armenian Church of America, 630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30903
Յուլիս 20, 1989

Գերաշնորհ
Տ. Վազգէն Արք. Բէշիշեան
Առաջնորդ Գանատայի Հայոց
Մոնթրէալ.

Սիրելի Սրբազան,

Հայաստանի մէջ պատահած 1988 Դեկտեմբեր 7-ի ահաւոր երկրաշարժին հետեւանքները կարելի չափով դարմանելու եւ վերակառուցման աշխատանքները արագ թափով յառաջ տանելու մտադրութեամբ՝ Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Սրբազնագոյն Կաթողիկոս՝ Նորին Ս. Օծուօթին Տ. Տ. Վազգէն Առաջին Միացեալ Նահանգներ այցելեց 1989 Փետրուար 8-11 օրերուն:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հրաւերով՝ Իրեն ընկերակցեցաւ նաեւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը:

Պաշտօնական այս այցելութեան առթիւ տեղի ունեցած զանազան ելոյթները, հանդիպումներն ու քարոզները պատկերահամուեցան:

Բազմաթիւ ժամերու պատկերահամումէն կատարուեցան ընտրութիւններ եւ պատրաստուեցաւ մօտ մէկ ժամ տեւող «Վիտիօ թէյփ» մը, որմէ օրինակ մը ձեզի կը դրկուի այս գրութեան հետ:

Թէ՛ մեր թեմին եւ թէ՛ համայն աշխարհի հայութեան համար պատմական նշանակութիւն ունեցող ցոյգ Կաթողիկոսներու այցելութենէն պահեր ու պատկերներ արձանագրուած են այս «Վիտիօ թէյփ»ին վրայ, որմէ յաւելեալ օրինակներ կարելի է ունենալ դիմելով մեր Առաջնորդարանը:

Կ'աղօթենք որ Տէրը միշտ պայծառ ու անասան պահէ Հայց. Առաքելական Եկեղեցին եւ անոր իմաստուն Հովուապետին պարգեւէ առաւել քաջաոռջ եւ արեւշատ տարիներ:

Աղօթակից

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30902
Յուլիս 20, 1989

Գերազնորհ
Տ. Վաչէ Արք. Յովսէփեան, Առաջնորդ
Հայց. Եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի
Արեւմտեան Թեմին
Լոս Անճէլըս.

Միրելի Սրբազան,

Հայաստանի մէջ պատահած 1988 Դեկտեմբեր 7-ի ահաւոր երկրաշարժին հետեւանքները կարելի չափով դարմանելու եւ վերակառուցման աշխատանքները արագ թափով յառաջ տանելու մտադրութեամբ՝ Ծայրագոյն Պատրիարք եւ Ամենայն Հայոց Սրբազնագոյն Կաթողիկոս՝ Նորին Ս. Օծութին Տ. Տ. Վազգէն Առաջին Միացեալ Նահանգներ այցելեց 1989 Փետրուար 3-11 օրերուն:

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հրաւերով՝ Իրեն ընկերակցեցաւ նաեւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Հայրապետ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը:

Պաշտօնական այս այցելութեան առթիւ տեղի ունեցած զանազան ելոյթները, հանդիպումներն ու քարոզները պատկերահանուեցան:

Բազմաթիւ ժամերու պատկերահանումէն կատարուեցան ընտրութիւններ եւ պատրաստուեցաւ մօտ մէկ ժամ տեւող «վիտիօ թէյփ» մը, որմէ օրինակ մը ձեզի կը դրկուի այս գրութեան հետ:

Թէ՛ մեր թեմին եւ թէ՛ համայն աշխարհի հայութեան համար պատմական նշանակութիւն ունեցող ցոյգ Կաթողիկոսներու այցելութենէն պահեր ու պատկերներ արձանագրուած են այս «վիտիօ թէյփ»ին վրայ, որմէ յաւելեալ օրինակներ կարելի է ունենալ դիմելով մեր Առաջնորդարանը:

Կ'աղօթենք որ Տէրը միշտ պայծառ ու անասան պահէ Հայց. Առաքելական Եկեղեցին եւ անոր իմաստուն Հովուապետին պարգեւէ առաւել քաջառողջ եւ արեւշատ տարիներ:

Աղօթակից

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

from the office of the

Diocese of the Armenian Church of America

630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

Contact: Aileen Krikoryan
(212) 686-0710
686-9893

news!

FOR IMMEDIATE RELEASE

NEW SUMMER ITEMS AVAILABLE FOR CHILDREN AND ADULTS AT ST. VARTAN BOOKSTORE

New items for summer have just arrived at the St. Vartan Bookstore at the Diocese of the Armenian Church of America. For children there is the Armenian alphabet T-shirt. Available in white only the T-shirt features Armenian letters set against a playful, colorful background (\$10.00-children's sizes 6-8, 10-12). For adults, the "Land of History" T-shirt is a wonderful way to display our unique heritage. Also in white only, the shirt has a blue and green graphic design depicting Mount Ararat (\$10.00-adult sizes-S-M-X-XL).

Swatch watches in Armenian! Only at the St. Vartan Bookstore-for men and women with a sleek black strap. The white face reads "ES HYE EM" across the middle in bold red, and Armenian letters surround the face. Water resistant (\$40.00).

All items can be purchased by visiting the St. Vartan Bookstore, 630 Second Avenue, New York City, M-F, 9:00 AM-5:00 PM or on Sundays 12:30 PM-2:00 PM. Mail orders are available by calling 212-686-0710 ext 22.

###

7/11/89

from the office of the

Diocese of the Armenian Church of America

630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

Contact: Aileen Krikoryan
(212) 686-0710
686-9893

news!

FOR IMMEDIATE RELEASE

ST. VARTAN PRESS RELEASES 'THE CHURCH OF ARMENIA'

St. Vartan Press recently published "The Church of Armenia," written by Malachia Ormanian, a former Armenian Patriarch of Constantinople. The book explores the Armenian Church's history, liturgy and literature. The book was written in French and first published in 1910. Armenian editions soon followed with the most recent English edition being published in 1955. The third revision of the text was made in 1988. The book explores, in detail, the origins of the Armenian Church, its doctrines, obligations of worship, and the religious character of Armenian literature. The book's introduction written in 1912 by Anglican Bishop J.E.C. Welldon reads, "It is probable that no other book gives so clear an account of the Church of Armenia in so brief a space as that of Mgr. Ormanian."

Its simple and direct style makes *The Church of Armenia* an excellent addition to any book collection. It is also a good reference source, one that would be a useful teaching tool for parents. Young Armenians would benefit from it immensely, particularly those in their late teens, an age where religious considerations may take on a more serious tone.

The Church of Armenia is available in hardcover only (226 pages, \$25.00)

This and other books and gifts can be purchased at the St. Vartan Bookstore at the Diocesan complex located at 630 Second Avenue, New York City. The bookstore is open Monday-Friday from 9:00 am to 5:00 pm. Purchase is also available through the mail by sending a check or money order payable to The St. Vartan Bookstore, 630 Second Avenue, New York, New York 10016. Please add \$2.50 for shipping and handling. For further information call (212) 686-0710 ext. 22.

###

7/11/89

from the office of the
Diocese of the Armenian Church of America
630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

news!

Contact: Aileen Krikoryan
(212) 686-0710
686-9893

FOR IMMEDIATE RELEASE

'HISTORY OF ARMENIAN LITERATURE' PUBLISHED BY ST. VARTAN PRESS

"History of Armenian Literature" by Dr. James Etmekjian is a comprehensive text on Armenian literature and is the first book on the subject written in English. It covers the works of literary figures from the Golden Age of Saints Sahag and Mesrob, to the Silver Age of the twelfth century and the closing years of the thirteenth. Here one can learn about our literary forefathers, Yeghishe, Krikor Naregatsi, Nerses Shnorhali and scores of others. Dr. Etmekjian traces the development of Armenian literature giving special emphasis to the schools of religious poetry, doctrinal literature, the monastic centers, brotherhoods and historical writings.

In the book's introduction, His Eminence Archbishop Torkom Manoogian, Primate of the Diocese of the Armenian Church of America, writes, "With deep understanding and sensitivity, Dr. Etmekjian traces the development of Armenian literature, the impact of Hellenistic culture on its early beginnings and later influences from Byzantine, Persian and Arab sources. It is a complex undertaking, made even more valuable with the addition of an extensive bibliography."

Intended to be a three volume work, the recent and untimely death of Dr. Etmekjian leaves the body of his writing at the thirteenth century. The author was a survivor of the Genocide, whose father and other family members were murdered by Ottoman Turks. Dr. Etmekjian came to the United States in 1927 and earned his Bachelor of Arts and Masters in Arts degrees from Harvard University. During his successful writing and teaching career, he wrote "A Graded West Armenian Reader", "The French Influence on the Western Armenian Renaissance", and "Anthology of Western Armenian Literature." He also wrote countless literary criticisms, translations and articles on foreign languages, Armenian history and community affairs.

"History of Armenian Literature" is available in paperback only (497 pages, \$35.00) and can be purchased at the St. Vartan Bookstore at the Diocesan Complex located at 630 Second Avenue, New York City. The bookstore is open Monday-Friday, 9:00 AM-5:00 PM and on Sundays from 12:30 PM until 2:00 PM. Purchase is also available by mail and can be arranged by calling 212- 686-0710 ext. 22.

###

7/10/89

July 7, 1989

TO: The Bookstore Manager

FROM: Office of the Primate

The following books will be given as gifts by the Primate to the participants of the ALARC Teachers' Training program:

Gomidasi Handjareh	15 copies
Vankee Orer	15 copies
High Yegeghetzvo	
Goroosdeh Yeghernin	15 copies
Vahakn Dadrian Book	

Kindly give the first three items to Nubar Kupelian. The fourth item is kept at the Primate's Office.

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

July 5, 1989

To: The Reverend Clergy and Parish Council Chairmen

Re: Gift of Bibles to Armenia on Occasion of 75th Anniversary

In a spirit of hope and renewal, one of the many projects planned in conjunction with the 75th commemoration of the Genocide will be shipments of Bibles to Armenia. As Bibles are in great demand there, each Diocesan parish will be asked to purchase a certain number of Bibles (in Eastern Armenian) and forward them to Armenia as a personal gift of that community. Details of the program will be available shortly.

We suggest that a special Bible Fund be established in each parish and the parishioners and their friends be encouraged to make donations of \$10 (ten dollars) or more towards donating Bibles to Armenians in Armenia.

Prayerfully,

Abp. Torkom Manoogian

Archbishop Torkom Manoogian
Primate

<u>Item #</u>	<u>Description</u>
RB019	Asdvadzashouch
RB001	Nor Gedagaran (Western)
RB071	Bible (Western)
RB077	Zohrab Bible
RE001	A Child's Bible - N.T.
RE002	A Child's Bible - O.T.
RE011	Good News Bible , H.C.
RE012	Good News Bible , P.B.
RE017	Jerusalem Bible
RE020	The New Oxford Annotated Bible
RE022	The Oxford Concise Concordance Bible
RE024	Revised Standard Bible, H.C.
RE027	The Zondervan Compact Bible Dictionary
RE026	The Taize Picture Bible

File
 Bible Society
 Bibles - He
 Bookstore

MEMO

To: Aline Chatmajian
From: Phil McGarrity *PM*
Re: Suspension of Petty Cash Privileges
Date: June 20, 1989

Please be advised that effective immediately, your petty cash privileges have been suspended. Accordingly, all monies due you, regardless of the amount shall be reimbursed to you via check. It is unfortunate that it has become necessary to take this step, however, it is your failure to follow petty cash procedures that has brought this about. Your repeated refusal to sign that you have received funds from petty cash constitutes a breach of internal control which cannot be tolerated.

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30470
Յունիս 17, 1988

Գերազնորի
Տ. Վարդան Եպս. Տէմիրճեան
Տեսուչ Կիլիկեան Կաթողիկոսարանի Տպարանի
Անթիլիաս.

Սիրելի Վարդան Սրբազան,

Ստացած ենք Յունիս 7, 1988 թուակիր ձեր նամակը:

Մենք առ հասարակ կը պատասխանենք մեզի ուղղուած նամակներուն: Եւ մեզի համար շատ գարմանալի է որ վեց նամակներ գրած ըլլաք մեզի՝ եւ վեցին ալ պատասխանած չըլլանք: Կրնայ պատահիլ որ ձեր գրութիւնները փոխանցուած ըլլան Առաջնորդարանի գրատան պատասխանատուներուն, բայց անոնք եւս պարտաւոր են պատասխանել որեւէ նամակի:

Կը ցաւինք այս պատահածին համար:

Ձեր գիրքերուն կապակցութեամբ մեզի գրած էր Տիար Սեպուհ Պաղտոյեան, եւ որուն պատասխանած էինք Մայիս 18, 1988 թուակիր նամակով: Կը ներփակենք օրինակը այդ նամակին:

1982 թուականէն ի վեր Առաջնորդարանի գրատունը քանի մը պատասխանատուներ ունեցաւ՝ մահուան եւ կամ գործի փոփոխութեան պատճառաւ: Բարի եղէք ձեր գիրքերուն վերնագիրները, գիւնները եւ քանի՞ օրինակ յանձնուած ըլլալը տեղեկացնել մեզի՝ որպէս զի գրատան նոր պատասխանատուն հետապնդէ այս հարցը:

Ուրախ ենք որ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան տպարանը օժտուած է նոր մեքենաներով, եւ տպագրական աշխատանքը յառաջ կ'ընթանայ անելի արագ թափով: Առաջնորդարանի գրադարանը կը ստանայ բազմաթիւ ամսաթերթեր, շաբաթաթերթեր եւ օրաթերթեր: Ուրախ պիտի ըլլանք եթէ «Հասկ» ամսաթերթն ալ ղրկուի Առաջնորդարանի գրադարանին:

Ձեզի կը մաղթենք առաւել քաջատողջութիւն եւ ձեր աշխատանքներուն յաջողութիւն:

Աղօթակից

ԹՈՐԳՈՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

ՎԱՐՂԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

Միաբան Կիլիկեան Ս. Աբռոն
Տեսուչ Ս. Աբռոյ Տպարանին
Հիւրընկալ Կաթողիկոսարանի

Թիւ 101-88

Թուական 7 Յունիսի 1988

Հեռ. { Անթիլիաս 410 001 - 410 003
Պէյրուս 367 073, 804 183

Գերաշնորհ

Տ. Թորգոմ Ս. Արքեպս. Մանուկեան

Բարեխնամ Առաջնորդ ԱՄՆ-ի Արեւելեան Թեմի Հայոց

ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Սիրելի Արքագան Հայր ,

Օգտուելով մեր մտերիմ բարեկամներէն Տէր եւ Տիկին Խաչեր եւ Գլխադիր Մարկոսեանին Նիւ Եորք այցելութենէն , Ձեզի կը դրկեմ այս գրութիւնը , յուսալով որ ան Ձեզ ու Ձեր հարազատները գտնէ առողջ եւ լաւ տրամադրութեան մէջ : Ձեր Սիրելութեան 1982-էն ի վեր իմ կողմէ զրկուած վեց նամակներուն անպատասխանի մնալէն ետք , կը յուսամ որ գէթ այս նամակիս կը բարեհաճիք պատասխան մը տալ :

Տէր եւ Տիկին Խաչեր Մարկոսեանները պիտի ստանան ինքնաբերական պաշտօնը իրենց եղբոր ու տագրող սիրելի Մարգարէ Մարկոսեանին եւ նշանածին Օր. Հայկունի Արմէնեանի Ս. Պսակին առիթով : Անոնք մէկ ամիս ետք Լիբանան պիտի վերադառնան : Շատ կը խնդրեմ որ նամակիս պատասխանը հաճիք միասին դրկել ինձի :

Առողջութեամբ լաւ ու հանգիստ եմ եւ վանական պաշտօններս կը շարունակեմ : Տպագրական բազում աշխատանքներ աւարտին հասան եւ նորեր ալ մամուլի տակ են : Տ.Տ. Գարեգին Վեհափառին նախաձեռնութեամբ մեր տպարանը ունեցաւ գոմբիւկրաֆիք երկու մեքենաներ , օֆսէթի մեքենայ եւ կազմարարութեան յատուկ մեքենաներ , որոնք ի մօտոյ պիտի գործեն եւ տպարանը պիտի հանդիսանայ ինքնաբերական հաստատութիւն մը : Տողաշար մեքենայի վրայ ալ Հասկ ամսաթերթը եւ այլ գիրքեր կը շարունակեն եւ կը տպուին :

Այսօր Վիեննայէն Լիբանան ժամանեցին փոքր քեռայրս՝ Ձեզի ծանօթ Անպուլ Գաղտոյեանն ու քոյրս՝ Շողիկը , իրենց գաւակներով՝ Սալբին եւ Սիփանը : Անոնք ներկայ ըլլալէ ետք մեր հարազատներէն ոմանց մկրտութեան եւ Ս. Պսակին , շտաբիսին Վիեննա վերադարձան , Լառնազայի ծամբով : Գաղտոյեան ընտանիքը յաճախ առիթը կ'ունենայ տեսնուելու Ձեր եղբոր եւ տիկնոջ : Անոնք Ձեզի կը բարեւեն եւ առողջութիւն եւ յաջողութիւն կը մաղթեն Ձեզի :

1982-ի աշնան երբ Նիւ Եորք կը գտնուէի , Ձեր Սիրելութեան ալ այցելեցի եւ Ազգ. Առաջնորդարանի Գրատան յանձնեցի իմ կարգ մը գիրքերէս : Կը խնդրեմ իմանալ թէ վաճառուած են անոնք եւ կարելի՞ է անոնց գումարը ստանալ Մարկոսեանին միջոցաւ : Սպասելով Ձեր լուրին եւ առողջութիւն եւ յաջողութիւն մաղթելով Ձերոյ Արքագնութեան , մնամ Ձերդ Աղօթակից՝

Վարդան Եպիսկոպոս Տեմիրճեան

June 8, 1989

Mr. Assadour Antreassian
531 Johnson Avenue
Graham, NC 27253

Dear Mr. Antreassian:

His Eminence Archbishop Torkom Manooqian asked me to send you the following books:

Deacon's Guidebook for Divine Liturgy
Morning Service - The Deacon
An Explanation "The Deacon's Guidebook"
Syllabus for Instruction of Altar Servers
and Deacons "A Call to Service"
Tape for Deacon's Guide for the Divine Liturgy
Ekmalian Liturgy (2 tapes)
Rest Service
Order of Oil Bearing Women
The Sunrise Office
The Trisagion
The Introit
The Nicene Creed
Sacred Music of the Armenian Church (Vol. I)
Jashou Hymns

Yours sincerely,

Sylvia Terzibashian
Secretary to the Primate

File

ARMENIAN REFERENCE BOOKS CO.
P.O. BOX 231 GLENDALE, CALIFORNIA 91209 (818) 507-1525

May 30, 1989

Dear Fellow Armenian,

I am proud to announce that the second edition of the **Armenian American Almanac (AAA)** will be made available to the Armenian community in the near future. This edition will not only include Armenian organizations in the U.S.A., but those in Canada as well. It will also cover biographies of Armenian physicians, dentists, judges and attorneys.

The **Armenian American Almanac** has become the authoritative source of information for Armenian communities and for those interested in learning about the Armenian culture and communities in the U.S.A. and Canada. Sales of the first edition have exceeded our estimates, and I am offering to include information about your organization in this new edition in order to make it a much more comprehensive book than the first.

Preparing such a book is very expensive and time consuming. It requires a lot of effort and patience. However, I am very happy to conduct this research, and I feel certain that it will be a very useful reference book for the Armenian communities in the U.S.A. and Canada.

Your response to the enclosed questionnaires is extremely important. Please complete the appropriate questionnaires as thoroughly and as promptly as possible, and return them back to me no later than **June 30, 1989**, in order to be included in the second edition of this book. Also, if you know of any Armenian media or organization that we missed in the first edition, please let us know. Organizations will not be charged for this inclusion.

To make **Armenian American Almanac** a much more valuable source of information, your assistance is highly appreciated. I look forward to receiving your completed questionnaires at your earliest convenience. I thank you for your cooperation. The second edition of the AAA is scheduled for publication in Spring 1990.

Sincerely yours,

Hamo B. Vassilian
Armenian Reference Books Co.
Editor/Publisher

**Armenian American Almanac
Second Edition
Library Questionnaire
Armenian Reference Books Co.
P.O. Box 231 Glendale California 91209 (818) 507-1525
(please print or type all information)**

Library Name: _____

Address: _____
                  Street **City** **State** **Zip**

Telephone(s): (____) _____ (____) _____

Owning Organization Name: _____

Person in Charge (Name & Title): _____

Type of Library (Please check one):
University/College: _____ **Organization:** _____ **School:** _____ **Church:** _____
Research Center: _____ **Public:** _____ **Other (Specify):** _____

Library Holdings (Armenian language or about Armenians/Armenia) & numbers in each category if known: Books: _____ **Videotapes:** _____ **Audio tapes:** _____
Films: _____ **Newspapers and Periodicals Subscribed to:** _____
Other (Please specify): _____

Bibliographic Aids: Indices, Catalogs, Guides, for use of Library:
If yes, please describe: Yes: _____ **No:** _____
Bibliographic Aids: _____

Library Collection open to Public: Yes: _____ **No:** _____ **Hours:** _____

If no, please describe rules for access: _____

Description of Collection: _____

_____
_____
_____

Contact Person: (Name & Title): _____

Address: _____
                  Street **City** **State** **Zip**

_____
Authorized by, please print

_____
Signature

_____
Title

_____
Date

**Armenian American Almanac
Second Edition
Newspaper or Periodical Questionnaire**

**Armenian Reference Books Co.
P.O. Box 231 Glendale California 91209 (818) 507-1525
(Please print or type all information)**

Publication Name: _____

Date Founded: _____ **Editor(s):** _____

Publisher: _____

Address: _____

_____ **Street** _____ **City** _____ **State** _____ **Zip Code**
Telephone(s): (____) _____ (____) _____

Physical Format (Check as many as apply):

Paper: _____ **Microfilm:** _____ **Other (Please specify):** _____

Nature of Publication (Check as many as apply):

Newspaper: _____ **Journal:** _____ **Magazine:** _____ **Newsletter:** _____

Bulletin: _____ **Other (Please specify):** _____

Nature of Contents (Check as many as apply):

Armenian Studies: _____ **Educational:** _____ **Religious:** _____ **Arts:** _____

Literary: _____ **Sports:** _____ **Book Review:** _____ **Political:** _____

Youth: _____ **Cultural:** _____ **Professional:** _____ **Other (Please specify):** _____

Frequency: _____ **Subscription Rate:** _____ **Circulation:** _____

Publication's Language(s): **Armenian:** _____ **English** _____ **French:** _____

Other (Please specify): _____

Contents (Please describe): _____

_____

_____

_____

Contact Person (Name & Title): _____

Address: _____

_____ **Street** _____ **City** _____ **State** _____ **Zip Code**

_____
Authorized by, Please Print

_____
Signature

_____
Title

_____
Date

**Armenian American Almanac
Second Edition
Organization Questionnaire
Armenian Reference Books Co.
P.O. Box 231 Glendale California 91209 (818) 507-1525
(Please print or type all information)**

Organization Name: _____

Address: _____
Street

_____

City	State	Zip Code

Telephone(s): (____) _____ (____) _____

Acronym (Short form of Name): _____ **Date Founded:** _____

Directors and Officers (Please specify by name and title):

_____

_____

_____

_____

_____

Political Affiliations (Please check one):

Dashnak Party: _____ **Hunchak Party :** _____ **Ramkavar Party:** _____
Non-Political: _____ **Other (Please Specify):** _____

Affiliations to other Organizations (Please name):

_____

_____

National Headquarters in (City and State): _____

Number of Chapters in the U.S.A. and Canada: _____

Purpose and Activities of Organization (Please describe):

_____

_____

_____

Nature of Organization (Check as many as apply):

Armenian Studies: _____ Cultural/Educational: _____ Religious: _____
Professional: _____ Nursing Home: _____ Social Service: _____
Athletic: _____ Compatriotic: _____ Political: _____
Community Center: _____ Youth: _____ Student (College): _____
Performing Arts: _____ Summer Camps: _____ Social/Dating: _____
Funeral Home/Cemetery: _____ Other (Please specify): _____

Publications(s) If yes please name: Yes _____ No _____

Publication(s) Name: _____

Scholarships, Grants, Loans, Etc. Available: Yes: _____ No: _____

Book Selling Service Available: Yes: _____ No: _____

Library: (If yes please name): Yes _____ No _____

Library Name: _____

One-Day/Saturday School: (If yes please name): Yes _____ No _____

School Name: _____

Sunday School: (If yes please name): Yes _____ No _____

School Name: _____

Additional Information: _____

Contact Person (Name & Title): _____

Address: _____
Street

City _____ State _____ Zip Code _____ Telephone (____) _____

Authorized by, Please Print _____

Signature _____

Title _____

Date _____

from the office of the
Diocese of the Armenian Church of America
630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

news:

Contact: Aileen Krikoryan
(212) 686-0710
686-9893

FOR IMMEDIATE RELEASE

**'MISSION OF MERCY' VIDEOTAPE NOW ON SALE AT ST.
VARTAN BOOKSTORE**
**Highlights Visit of His Holiness Vasken I and His Holiness
Karekin II**

To capture the momentous 1989 visit of His Holiness Vasken I, Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians, and His Holiness Karekin II, Catholicos of the Great House of Cilicia, the Diocese of the Armenian Church of America has produced a documentary videotape, "Mission Of Mercy", now available through the St. Vartan Bookstore.

The New York visit was a landmark in the history of the Armenian people, rallying all elements of the community for the sacred mission of reconstructing a ravaged land.

"Mission of Mercy" documents highlights of this important sojourn from the Hrashapar "Welcome" Service to the Divine Liturgy at the Cathedral of St. John the Divine. Also recorded are the meetings held at St. Vartan Armenian Cathedral where our Supreme Patriarch gave detailed guidance to the Church and to Armenian organizations for the rehabilitation of the city of Stepanavan.

For those unable to attend any of the services and hear the inspiring words of the two Catholicos, "Mission of Mercy" is invaluable. Less than sixty minutes in length, the videocassette is available at the cost of \$25.00. Copies of the tape may also be available at your local parish. To order it directly from the Diocese, send a check or money order made payable to The Diocese of the Armenian Church in the amount of \$28.00 (\$3.00 for shipping and handling) and mail it to: Diocese of the Armenian Church of America, 630 Second Avenue, New York, New York 10016.

###

5/18/89

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԲԹ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30437
Մայիս 18, 1988

Մեծայարգ
Տիար Սեպուհ Պաղտյեան
Վիեննա.

Յարգելի Տիար Պաղտյեան,

Ժամանակին ստացած ենք Մարտ 30, 1988 թուակիր ձեր նամակը եւ ներփակեալ օրինակը ձեր նախորդ նամակին:

Ձեր յիշած պարագան ուշադրութեան յանձնեցինք Առաջնորդարանի գրաստան պատասխանատուին: Ան հազիւ տարի մըն է որ պաշտօնի կոչուած է եւ հետեւեալ հարցումները ունի ձեզի.

- Տ. Վարդան Եպս. Տէմիրճեան իր գիրքերէն մեկական օրինակ ե՞րբ յանձնած է գրատունին.
- Ի՞նչ են այդ գիրքերուն անունները.
- Որքա՞ն կ'արժէ իրաքանչիւրը:

Բարի եղէք այս մասին տեղեկացնել որպէս զի կարելի ըլլայ ընթացք տալ ձեր խնդրանքին:

Կ'աղօթենք որ Տէրը ձեզ եւ ձեր հարազատները միշտ քաջառողջ պահէ եւ բոլորիդ երկար կեանք պարգեւէ:

Սիրոյ ողջունի

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

Phuoc Vinh

of New 30.3.88

10. Phuc Vinh Chng. & family
Kp. Long - 2608.

Phuoc Vinh

Dear Mr. Phuoc Vinh, I am writing to you in connection with:

I am writing to you in connection with the

issue, please note that we are interested in your

services. I am writing to you in connection with the

of the company in the area of the company's

management. I am writing to you in connection with the

of the company in the area of the company's

management. I am writing to you in connection with the

of the company in the area of the company's

management. I am writing to you in connection with the

of the company in the area of the company's

management. I am writing to you in connection with the

of the company in the area of the company's

management. I am writing to you in connection with the

of the company in the area of the company's

management. I am writing to you in connection with the

88151/n
Sylvia, Qu-ny-V

Please ask the
Supervisor what is
the title of the
book in question.

gr
Alvin

23-05-26

Sturzenegger
an Herrn Prof. Dr. Wenzel
Ep. Lang - U. W.

Sturzenegger U. W.,

Universität Wien, Musikwissenschaftliches Institut, U. W.

Sehr geehrter Herr Professor, ich habe die Ehre, Sie zu informieren, dass ich die von Ihnen angeforderten Bücher für Sie bestellt habe. Die Bücher sind nun in Wien eingetroffen und werden Ihnen in Kürze zugehen. Ich hoffe, Sie werden sie gerne zur Verfügung haben. Falls Sie weitere Wünsche haben, bin ich jederzeit bereit, Ihnen zu helfen. Mit freundlichen Grüßen,
Sturzenegger U. W.

ԱՌԱԶՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30833
Մայիս 10, 1989

Մեծալարգ
Տիար Համօ Պետրոսեան
Պերլին.

Յարգելի Տիար Պետրոսեան,

Ստացած ենք Ապրիլ 22, 1989 թուակիր ձեր նամակը, որով կը տեղեկացնէք թէ ստացած էք Տիար Վահրամ Կէօքճեանի գիրքը:

Ձեր մասին տուած ձեր տեղեկութիւնները մեզի համար նորութիւն էին, եւ նոյն ատեն քաջալերական՝ որ դուք ձեզ նուիրած էք մեր ժողովուրդին վիճակուած ցեղասպանութեան յատուկ տեղեկութիւններ եւ նիւթեր հաւաքելու աշխատանքին:

Այս առթիւ ըսենք որ Առաջնորդարանի մէջ մենք հաստատած ենք Տեղեկատուութեան Գրասենեակ մը, որ պիտի մէկտեղուին այսպիսի ծանօթութիւններ՝ հանրութեան մատչելի դարձնելու համար: Եթէ կարելի ըլլայ ձեր հաւաքած տեղեկութիւններուն օրինակները դրկել մեզի՝ մեծապէս շնորհակալ պիտի ըլլանք: Մենք պատրաստ ենք հոգայրու եղած ծախքերը:

Մեր ժողովուրդին աւելի օգտակար ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլաք՝ եթէ ձեր ունեցած հաւաքածոներուն մէջէն ընտրէք Մեծ Եղեռնին կապակցութեամբ նորութիւններ ներկայացնող հատուածներն ու վաւերագիրերը եւ մինչեւ 100 էջոց գրքով մը պատրաստէք անհրաժեշտ բացատրութիւններով. մենք կը հոգանք այդ ուսումնասիրութեան տպագրութեան ծախքերը:

Բարի եղէք առաջին առիթով տեղեկացնել մեզի՝ վերոյիշեալ մեր առաջարկներուն կապակցութեամբ ձեր որոշումին մասին:

Ձեզի եւ ձեր հարազատներուն կը մաղթենք առաւել քաջատոյջութիւն եւ ձեր ծրագիրներուն ամբողջական յաջողութիւն:

Սիրոյ Ռջունի

ԹՈՐԳՈՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

Spent by ... 1870 ... 400 ...

... 1970 ... 39 ... New York ...

... 25 ...

25 ...

BY AIR MAIL
PAR AVION
MIT LUFTPOST

Mr. Arch Bishop Terken Mandopkin
American Church of America
630 Second Avenue. New York

N. Y. 10076 - 4885
U. S. A.

Hano P. Tossion
Landhaus 4, 8
1000 Berlin 37

from the office of the

Diocese of the Armenian Church of America

630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

news:

Contact: Aileen Krikoryan
(212) 686-0710
686-9893

FOR IMMEDIATE RELEASE

NEW ITEMS AVAILABLE AT ST. VARTAN BOOKSTORE

Spring releases just in at the St. Vartan Bookstore include three new books, *Yoljuluk* by W.N. Chambers, *General Andranik and the Armenian Revolutionary Movement* by Antranig Chalabian and Volume #19 of *Documents of Armenian Architecture, Gharabagh*.

Yoljuluk (Turkish for "voyage") describes the missionary work of William Nesbitt Chambers during his 45 years with the American Board of Commissioners for Foreign Missions. The book offers fascinating descriptions of Chambers' close observations of Armenians, Kurds, and Turks in the Erzerum and Adana regions of Turkey. This interesting paperback is a quick read at 125 pages and a good buy at \$5.50.

Recently translated into English, *General Andranik and the Armenian Revolutionary Movement* is a detailed account of contemporary Armenian history focusing on General Andranik Ozanian, an Armenian national hero. Written in a simple style, Mr. Chalabian's aim here is to sustain the interest of the layman rather than the sophisticated scholar. The book is excellent reading for anyone interested in history and in particular for Armenians as a source material. (588 pages, \$35.00)

Gharabagh is the latest in a series of books on Armenian Architecture published by the Faculty of Architecture of the Milan Polytechnic Institute Academy of Sciences of the Armenian S.S.R. Lavishly illustrated with color photographs, the book beautifully shows how exhilarating Armenia's panoramas are as well as displaying important architectural

structures. The detailed text is in both English and Italian. The book would make an excellent gift (107 pages, \$32.00). All preceding volumes are available at the bookstore.

The bookstore also carries, on compact disc, the original master recording of Aram Khachaturian's ballet *Gayane*. Performed by the Georgian Symphony under the direction of Djansug Kakhidze, the ballet is in three acts and takes its name from its heroine Gayane, an Armenian woman of great spiritual strength. The story is set on a collective farm about the time of the outbreak of World War II in the Soviet Union. Its plot themes are universal, encompassing love, jealousy and friendship, nobility and betrayal. The double compact disc set includes an informative booklet featuring photos from a Soviet production of the ballet. At \$25.00, the boxed set is moderately priced and would certainly be a valued addition for Khachaturian enthusiasts.

For those brushing up on their Armenian vocabulary, the two ninety-minute stereo cassettes released by Vocabulearn would be a useful tool. The tapes are designed to expand the user's comprehension and expression of Armenian words and phrases. (\$15.00)

Children and adults alike will love the Ara and Maral watch. Ara and Maral, the "Dick and Jane" of Armenian language instruction books, are depicted on the face of the watch and numbers are replaced by all the letters in the Armenian alphabet; so there is no way you can forget your Ayp, Pen, Kim's! This charming gift item is \$30.00.

All items can be purchased by visiting the St. Vartan Bookstore at the Diocesan Complex located at 630 Second Avenue, New York City. The bookstore is open Monday to Friday from 9:00am to 5:00pm. Items can also be purchased through the mail by sending a check or money order made payable to The Diocese of the Armenian Church of America and sent to : The St. Vartan Bookstore, 630 Second Avenue, New York, New York 10016. Please add \$2.50 for shipping and handling and \$1.00 for any additional purchases. For further information call (212) 686-0710 ext. 22.

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

March 22, 1989

Mr. Jeffrey Goff
Road 2 Box 249
Old Mill Road
Walkill, New York 12589

Dear Mr. Goff:

I am in receipt of your letter dated March 15, 1989.

Per your request, enclosed is an information kit with several pieces of interest on the Armenian Church. Should you have any further inquiries, the St. Vartan Bookstore, located here at the Diocesan Complex, offers a wide array of books and periodicals on Armenian religion, culture and music. The bookstore can be contacted by writing to the Diocese.

Your interest in the Armenian Church is greatly appreciated.

Prayerfully,

F. K. Barsamian

Father Khajag Barsamian
Vicar General

RECEIVED MAR 21 1989

Jeffrey
Rd. 2 Box 249
Old Mill Road
Wallkill, NY
12589
March 15, 1989

Karabagh Committee
630 Second Avenue
New York, NY 10016-4885

To whom this may concern;

I am currently studying the Soviet Union and wish to study all the republics in equal depth. It is because of this that I was hoping that you could send me information on the Armenian people and their conflicts with Russia. I am interested in all aspects of Armenians (culture, music, food, history, etc.). If you can not supply me with the requested information, it would be appreciated if you could tell me where I can get it. Thank you for your time and anything you can do for me will be greatly appreciated.

Sincerely,

Jeffrey Goff

RECEIVED MAR 21 1989

Jeffrey Goff
Rd. 2 Box 249
Old Mill Road
Wallkill, NY
12589
March 15, 1989

Karabagh Committee
630 Second Avenue
New York, NY 10016-4885

To whom this may concern;

I am currently studying the Soviet Union and wish to study all the republics in equal depth. It is because of this that I was hoping that you could send me information on the Armenian people and their conflicts with Russia. I am interested in all aspects of Armenians (culture, music, food, history, etc.). If you can not supply me with the requested information, it would be appreciated if you could tell me where I can get it. Thank you for your time and anything you can do for me will be greatly appreciated.

Sincerely,

Jeffrey Goff

November 10, 1988

Mrs. Zevart Toroyan
30245 West 13 Mile Road, #244
Farmington Hills, Michigan 48018

Dear Mrs. Toroyan:

Thank you for your letter of November 7th ordering one of the Diocesan Armenian publications "Mish Hayeren" volumes 1 and 2.

We must, however, return your check #4735 for \$25.00 as it is made to the order of the Prelacy. Kindly forward us another check made to the order of the "Diocese of the Armenian Church".

Thanking you for your cooperation.

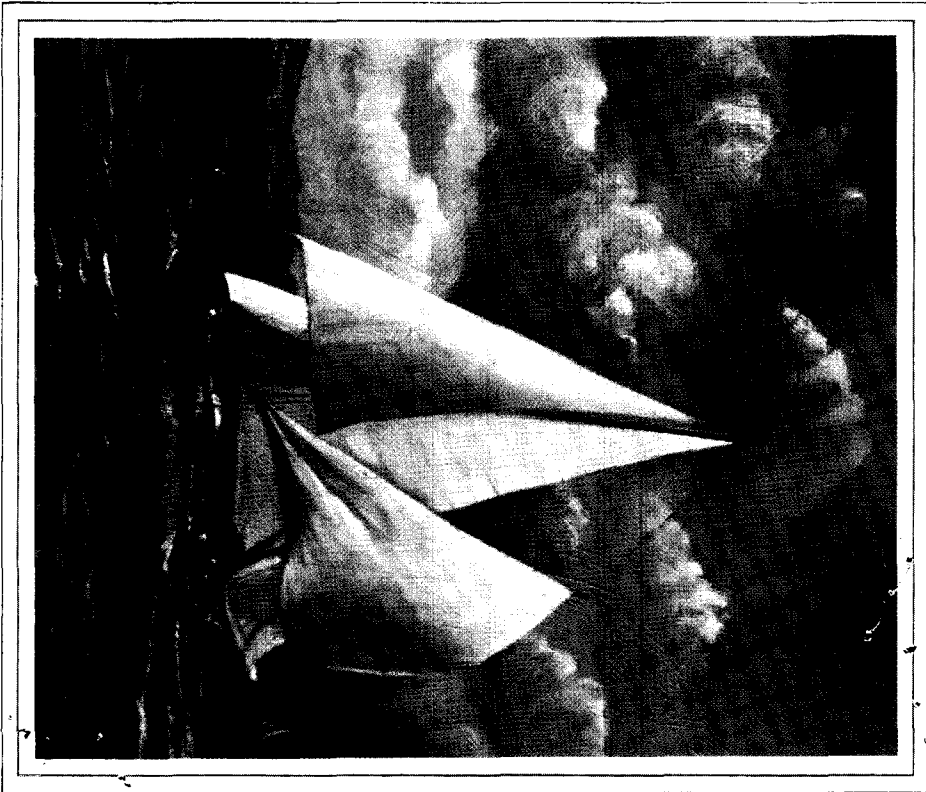
Yours sincerely,

Sylvia Terzibashian
Secretary to the Primate

Enclosure

"SAILING" 9558
From an Original Footpainted by P. DRIVER
Published by the Association of Handicapped Artists, Inc.
Litho in U.S.A. by Holling Press, Inc., Buffalo, N. Y.

11-1-80
Bretate of Armenian Church

Dear Sir,

Enclose you will find
a check for \$25.00 for which

please send me 5 ~~12~~ #
Zaytse books, Volume 1-2.

Respectfully yours

Zevart Torogyan

P.S.
For beginners to
Learn Armenians

Jan 25, 89

Sylvia,

Please note that I
took only 20 copies of
The Deacon's Morning Service?

Thanks,

Al
Hew

42 rows
out 3.15.89

Tuesday - January 24, 1989

Dear Tokom Surpagan, 7837 Germantown
Phila., Pa 19118

I want to wish you a happy and healthy new year. May the Dear Lord give you strength and courage to lead us in the right direction.

I am very sorry that I do not see you when you pay your visits to the Philadelphia churches. Perhaps, the next time that you come to the Holy Trinity Church I will be able to see you. I really miss not being able to sit and converse with you. After all, you are one of my family members. My girls feel very close to you because you did see them grow up and the beautiful visits we had when my Delemak was living. My girls are

very good to me but Delemak's absence is there - May his soul rest in peace.

I just heard that His Holiness, Lord Lord Vazken I is paying a visit to the United States. I hope His mission turns out to be fruitful. I'm sure that everyone will want to come forward.

Of course, we have all contributed to the earthquake fund. My girls and Jack sent directly to the Diocese and I sent my to Holy Trinity Church. At this point, I must tell you this because I know you will enjoy it and be happy - On Armenian Christmas my family came down and I joined them to go to church. After the services were over my both grand sons looked into their wallet and gave what they had in there to the earthquake fund. I was

3

very happy to see this - just to know
that they had that beautiful feeling
for their brothers and sisters over
seas.

Torkam Surpagan, if the Vehapav
brings any crosses from Holy Etchmadzin
could I possibly have some for my
family. I hope I am not inconveniencing
you too much - I really appreciate
this. Meanwhile, please take care of
yourself because you have a very hectic
schedule this week. I am hoping to be
able to attend the services on Sunday.

My family send their love to you -
Looking forward to seeing you.

Andy & D. Eynus Surpagan &

P.S. Please remember me to Sylvia
Terzibashian. She is always so prompt
and efficient.

February 21, 1989

Michael Frankel
Michael Frankel and Company
Level 2, 51 Walker Street
North Sydney NSW Australia 2060

Dear Mr. Frankel:

Thank you for your kind letter of February 3 regarding
"Comrade Panchoonie."

This title may be purchased through our Bookstore for
\$7.95 plus \$3.00 postage; the total amount would be
\$10.95 in American dollars.

Upon receipt of your order we would be more than happy to
promptly forward a copy or copies.

With sincere thanks for your interest,

Yours sincerely,

Aline Chatmajian
Bookstore Manager

November 10, 1988

TO: Bookstore

FROM: Office of the Primate

Twenty copies of the "Gomidasi Handjareh" were given to the Bookstore. Kindly credit the proceeds from the sale of these books to the Primate's Publication Fund.

With regard to the new publication "The Deacon - Morning Service", the Primate suggested a sale price of \$17.00 each.

F.

To : Archbishop's office
From : St. Vartan Bookstore
Re : Treasures of Etchmiadzin and Ararat Albums

Treasures of Etchmiadzin

As of Dec. 31, 1987 524 copies available
As of Aug. 31, 1988 15 copies sold

As of Aug. 31, 1988 509 Copies available
===

Ararat Albums

As of Dec. 31, 1987 1769 Copies available
As of Aug. 31, 1988 1 Copy sold

As of Aug. 31, 1988 1768 copies available
====

SYRAUN:

Re Gold Medals from Etchmiadzin:

Bill says that he has now in the safe 130 gold medals
(11) and there are 20 given out but not returned to him.

16 medals were sold which brought \$16,000.

There are three medals with Fr. Paren. (two sold) originally there were five.

No one seems to know how many medals there were originally.

I called Carol - she does not know nor she says has she records

Fr. Haigazoun - says that he does not know how many there were in the beginning.

* * * * *

I think Bill should check if the missing medals are those that were sold and brought an income of \$16,000 (\$2,000 is from Fr. Paren's - that much I know).

Therefore the amount of the medals originally brought either will be 150 or 142

150

Telegram - 110

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

September 13, 1988

TO: Mr. William Gallagher, Bookkeeper
Ms. Aline Chatmajian, Bookstore

FROM: Office of the Primate

This is to remind you that the Primate requires by Friday, September 16, for His Holiness Catholicos Vasken, an up to date list of the total amount of Etchmiadzin Albums and Gold Medals sold and still remaining.

GOLD MEDALS SOLD AS OF 9-15-88

1987	\$14,000.00	-	14
1988	2,000.00	-	2
	<u>\$16,000.00</u>		

GOLD MEDALS IN SAFE

130

MEDALS	TAKEN	57
"	RETURNED	(37)
	STILL OUT	<u>20</u>

(3 with Fa Paron)

According to Bill.

Syran taken (and) 1

Serpagan taken 3
for Canada 3

Carol taken 30
returned 27 Kept 3

Fa. Haigagan taken 50
returned 28 + 9 = 37 - Kept 13

With Fa. Paven taken 5 (sold 2) - 3

Carol Chalmers

(313) 271-2745

Nebraska Coin Clinic

Count - unknown to M/S R. Ross

		1		2	
1	NAME			Date	
	<u>1982</u>				
1	10-29	Dennis D - d brought to subject one coin	1	1	1
2	11-17	Primito 3 for Canada	3	3	2
3		Coral Chalmapun	3	30	3
4	11-19	Mr. Higayon - Boston		50	4
5	12-17	Returned - ~~Boston~~ re attached		(9)	5
6					6
7	<u>1982</u>				7
8	7-27	Mr. Higayon returned		(28-1)	8
9					9
10					10
11					11
12					12
13					13
14					14
15					15
16					16
17					17
18					18
19					19
20					20
21					21
22					22
23					23
24					24
25					25
26					26
27					27
28					28
29					29
30					30
31					31
32					32
33					33
34					34
35					35
36					36
37					37
38					38
39					39
40					40

Peter Sarmonin - ~~17~~ - Boston

Fr Paren 5

~~7~~

6

6

Take (15) ret. 9

9

September 13, 1988

TO: Mr. William Gallagher, Bookkeeper
Ms. Aline Chatmajian, Bookstore

FROM: Office of the Primate

This is to remind you that the Primate requires by Friday, September 16, for His Holiness Catholicos Vasken, an up to date list of the total amount of Etchmiadzin Albums and Gold Medals sold and still remaining.

MAILGRAM SERVICE CENTER
MIDDLETOWN, VA. 22645
12AM

Western Union Mailgram

4-005000A225 08/12/88 ICS IPMRYNF RNO NYAB
03391 RENO NV 08-12 0504A PDT RYNE

ARCHBISHOP TORKOM MANOUKIAN ARMENIAN CHURCH
630 SECOND AVE
NEW YORK NY 10016

GOLD MEDALS

SOLD IN 1977

TWO - ST. JOHN'S, SOUTHFIELD 2000-

*Sylvia
Bill*

1-065845G225 08/12/88
ICS IPMIIHA IISS
IISS F M ITT 12 0620
PMS NYK NY
ANQ130 VIA ITT MBT540 01/280 53
USNY CO SUER 052
ETCHMIADZIN 52/47 12 1220
ARCHBISHOP TORKOM MANOUKIAN ARMENIAN CHURCH
630 SEUOND AVENUE
NEWYORK USA
HADJETZEK TZEZHED PEREL HASHVAGAN DEGHEGAKIRE MEDALNEROU *medal.*
YEV ALBUMNEROU MASIN STOP INCHKAN VADJARVADZ YEN YEV
MNATZADZ YEN STOP VOTCH VADJARVADZ MEDALNEROU
HAMAR MENK AYL GARKATROUTYOUN BIDI GADARENK STOP
BIDI SXASENK TZER DENHEGAKRIN SEBDEMPERIN STOP
SIRO VOGHTCHOKNIV
CATHOLICOS VAZKEN
COL 630
NNN
0627 EST

07108 EST
MGMCMP

*Etchmiadzin would like to
receive as soon as possible our
up to date a/c of the Albums &
medals sold and how many still
unsold.*

Catholics Vazken

0241 (0 1/04)

from the office of the

Diocese of the Armenian Church of America

630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

news!

Contact: John R. McBride
(212)686-0710

FOR IMMEDIATE RELEASE

COMPREHENSIVE ST. VARTAN BOOKSTORE CATALOGUE SOON TO BE DISTRIBUTED; CONTAINS MANY HOLIDAY GIFTS

A comprehensive St. Vartan Bookstore Catalogue, with detailed English and Armenian sections, will soon be distributed throughout the Diocese of the Armenian Church of America. The first-of-its-kind catalogue contains a complete list of Armenian books, records, cassette tapes, video cassettes, gifts and decorative items available in the St. Vartan Bookstore.

Many of the items are unusual and virtually unobtainable elsewhere. They include colorfully-illustrated oversize books on Armenian art and history, major works on the Armenian Church and the Genocide, as well as novels and poetry by noted Armenian authors.

The records and cassette tapes cover a wide range of Armenian religious, classical, folk and popular music. The video cassettes include titles in the realm of musical entertainment, drama and comedy.

There are also many items of special interest to Holiday Season shoppers, such as Armenian New Year/Christmas cards, and a wide selection of decorative ceramic ware from Jerusalem. Of special note are a beautiful crystal paperweight and a bowl, both finely etched with the crest of His Holiness Vasken I, Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians, commemorating his historic 1987 visit to the United States.

Members of the Diocese should be on the lookout for the catalogue in their mailboxes. For further information, contact: St. Vartan Bookstore, Diocese of the Armenian Church of America, 630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016-4485. Tel.: 212/686-0710.

10/12/88

###

September 14, 1988

Atlantic Bridge
Galway
Ireland

Dear Sir/Madam:

Reference is made to page 7 of your latest catalogue regarding crested glassware items. We are interested in the possibility of having the crest of the Diocese of the Armenian Church of America etched on items A and D (paperweight and plate/dish, respectively). Could you give us a cost breakout if ordered in quantity -- say if each item is ordered in quantities of 50, 100, 150, or 200? Also, are there any Waterford items available for etching? We might be interested in ordering a number of similar etched Waterford glass items.

A copy of the Diocesan crest is enclosed.

Sincerely yours,

John R. McBride, APR
Communications Coordinator

Enclosure

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA
630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885

*a larger, clearer
repro can be
supplied*

June 1, 1988

Sylvia,

We need to have 10 copies of Gomidasi Hangareh in English.

Also, don't forget to ask the Surpazan the prices of the following titles:

Vortee Marto (Anel)	\$ 15	-	\$ 5 to the Bookstore ?
Anel (new publication)	\$ 15	-	\$ 5 to the Bookstore

St. Vartan Bookstore

\$ 5 or \$ 15 ?

RECEIVED AUG

The WearHouse
est. 1970

July 28, 1988

Dear Manager of the Bookstore,

Please send a copy of
the book entitled in this article.
I think it is a new release.

Please enclose the charges
and I shall send a check
upon receipt. I am enclosing
the entire article for I am
unable to read Armenian.

The book is for my mother.

Sincerely yours,

Elizabeth Balakian

711 E Shaw
Fresno CA 93710

Comp.
Marked
8-10-88

Fresno Fashion Fair
711 East Shaw Avenue

Phone 209-222-4451
Fresno, California 93710

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Սեպտեմբեր 30, 1988

Ազնուափայլ
Տիկ. Ազնի Հավաճեան
Նի Շոքք.

Ազնի Տիկին Հավաճեան,

Ստացուած է ձեր նամակը: Այս երկտողին հետ ձեզի կը դրկուի ձեր փափաքած գիրքը:

Կ'աղօթեմ որ Տէրը ձեզի առողջութիւն պարգևէ եւ ձեր մէջ միշտ վառ պահէ ձեր
հաւատքն ու ազգային ոգին:

Աղօթարար

Բարգէն Վրդ. Անուշեան
Առժամեայ Առաջնորդ-Փոխանորդ

BOOK ORDER FORM

Additional copies of this commemorative book published on the occasion of the pontifical visit to the U.S. of Vasken I, Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians, may be purchased through the Diocese of the Armenian Church bookstore or by mail.

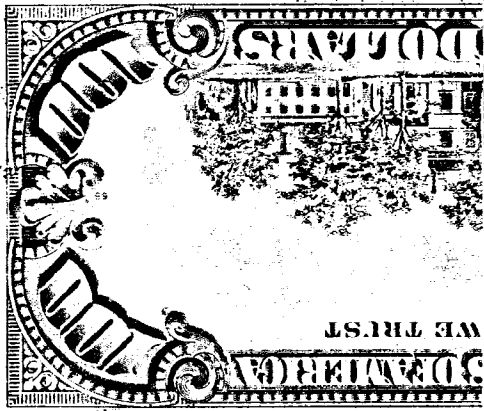
I enclose my check for \$ 10.00 for ..... copies.
(\$10.00 per copy, plus \$2.00 postage and handling) *payed*

Name _____ **Azniv M. Halvajian** _____
8777 Collins Ave.
Address _____ Miami FL _____
33154

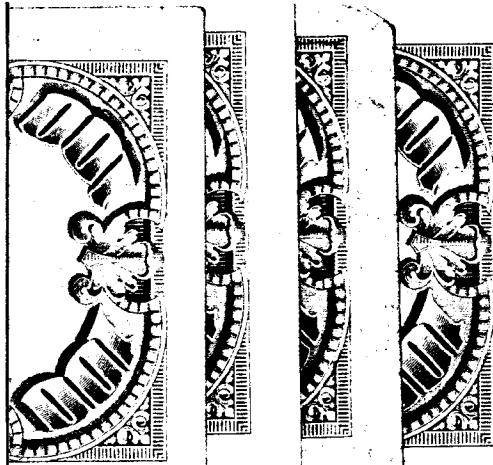
City _____ State _____ Zip _____

Please make checks payable to the Diocese of the Armenian Church
and mail to: The Diocesan Bookstore, 630 Second Avenue,
New York, NY 10016

I have no flow of it

\$1000.00

\$1000.00

*Right Now, I Want To
Pay You
\$1000.00
Just For
Writing Me!*

Right Now, I Want To Pay You **\$1000.00**
Just For Writing Me!

Dear Friend,

Yes, I guarantee that the Sacred Aztec Talisman will make your dreams of **MONEY AND HAPPINESS** come true! And, right now, you can begin your **LIFELONG GOOD LUCK** with **\$1,000.00 CASH — NO STRINGS!**

Just complete a simple form which I will send you. (Write your responses — print them — type them — I don't care how you do it!)

Simply tell me the **MIRACLES** that the Sacred Aztec Talisman has brought you — on the Research Publicity Form accompanying your Talisman.

Report how *your bad luck turned into good luck!* How, when you made your wish and touched the Talisman, you **WON AT THE LOTTERY, RACES OR BINGO . . . STRUCK IT RICH WITH A SWEEPSTAKES TICKET . . . FOUND FABULOUS ROMANCE . . .** or whatever else your heart desired!

You see, I'm writing a book about the people who receive **CASH, LOVE, HAPPINESS and GOOD FORTUNE** by touching the Sacred Aztec Amulet. And, if I decide to use **YOUR STORY**, I'll pay you **\$1,000.00** in cash — **IMMEDIATELY!**

And — even more good news! My book could make you a **NATIONAL CELEBRITY!** Because TV - newspapers - magazines could pick up your story, and even interview you or use your picture!

Order now, and begin your good fortune right away! And remember, **FAME and AN EXTRA \$1,000.00 CASH** could come your way quickly!

Sincerely,

Doña Soledad

P.S. There's one favor I must ask of you. **PLEASE DON'T DELAY!** I truly want to include **YOUR STORY** in my book, and pay you the **\$1,000.00** cash. But I can't keep that offer open indefinitely. Since time's running short, please mail your Request Form today! Thank you.

I have many
Mellows; then asket Jim
going Hospital; please
help me & pray for me

Dear Jofla Soledad

I had long time to write
you, I be going haspetal lot of time; first
I had heart atack, 2nd Tumar: Tank God I an
much beater; in the Huspetal I stay a time
one morning I wack up I saw he was on
my head is Taking my picture, I got
wader, I halow what I see you doing
he sed not answerd; I ask what is your
name, he sode Today, but woodnt tell
hes cocand Mam; second day at Noon
after madeson he gave me poizan; 2 day
I Couadnt eat I use wanting; I purpugle
I Teow on the floor, in my muped new
Tote it could be a Turken; I didd not
Tell any budy; I figer I am old they
Woodent belid me;
I will give you onater short one
I moved beaterful cards on the ocion;

I cold rag² cleaner, the first one
said I cam in the morning, he
did not hade drugges. I didnt tink
noting overad. I have my familly
cheldens pictures; so he recanized
parentes pictures. wen finished I so
he was sprunking purp paint
he didnt answer I hade the chok
t. grab run away; after I reca
maje was a payt
w coll manager he could beliv
I didnt tink right aw to stapad
my cheek; I aske you wood you
Tink he was a Turke;
no defrant they are Mahmed
ian They are exact armenians;
his new graquat Dr. They wear
wegating the Haspatal, from my non

has asked me, am I Russian
I told him, No I was born
in Turk. midway he said all
Armenians are Turk;

Dr Dr. if it hapend you
get the book: be case it was
over Turkey they fathers onsewd
the get in sloons & Homes with
aks nips: my dad after work
gas saloon to see her habes,
he had an akcar: Saloon owner
take of hem: it hapend 1900;
no one get punished for it:
Gavarnement pushes them:
I think you have 3 estoy.

from the office of the

Diocese of the Armenian Church of America

630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

news!

CONTACT: John R. McBride
(212) 686-0710
FOR IMMEDIATE RELEASE

MAGNIFICENT NEW, ILLUSTRATED BOOK ON MARTIROS SARYAN

Martiros Saryan (1890-1972), People's Artist of the USSR and winner of the Lenin and State prizes, was the founder of Soviet Armenian painting and is recognized as an artist of international significance. In Armenia he is referred to as "Varpet," the honorary title meaning "Master" which has been conferred in only rare instances in Armenian history.

In tribute to Varpet Saryan, Sphinx Press, Inc., Madison, Conn., and Aurora Art Publishers, Leningrad, USSR, have published a magnificent oversized book on the late artist, featuring over 200 of his major works, representing all stages of his career. Photographs of Saryan and his family and contemporaries are also included. Many of the reproductions of oil paintings, watercolors, drawings, book illustrations and theatrical designs by the artist are from Soviet museums and private collections.

The text by the eminent Soviet art critic, Alexander Kamensky, gives a general survey of Saryan's creative work. The comprehensive catalogue was compiled by Shahen Khachatrian, Director of the Martiros Saryan Museum in Yerevan, and Lucy Mirzoyan, Curator of the Museum.

During his long creative career, Saryan produced over 3,000 paintings, graphic works and theatrical designs marked by "stylistic diversity and linked by a deep philosophical perception of life, adherence to national tradition, and highly original artistic skill."

In his early career, Saryan was closely connected with the Russian art world in Moscow. Later, he studied the works of the French painters Paul Gauguin and Henri Matisse. He also had

thorough knowledge of the history of Armenian art and literature. All of this, according to critic Kamensky, "Made him an artist of marked individuality. His works are noted both for their universal character and a distinctively national flavor."

The book was translated from the Russian by Ashken Mikoyan and designed by Nikolai Kutovoi. Here is the quintessential work on one of the great Armenian artists of this century. It can be purchased (\$85.00) from the St. Vartan Bookstore, 630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016-4885. Tel. (212) 686-0710.

# # # #

5/27/88

from the office of the
Diocese of the Armenian Church of America
630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

news!

CONTACT: John R. McBride
(212) 686-0710
FOR IMMEDIATE RELEASE

**"LAND, LOVE, CENTURY," BOOK OF NEW AND SELECTED POEMS
BY GEVORG EMIN, NOW AVAILABLE AT ST. VARTAN BOOKSTORE**

"Land, Love, Century," a book of new and selected poems by the acclaimed Armenian poet Gevorg Emin, is now available at the St. Vartan Bookstore.

This softcover volume has been translated by Martin Robbins and Tatul Sonentz-Papazian, and has a foreword by Soviet poet Yevgeny Yevtushenko.

According to Yevtushenko, Emin's poems "reflect the best of the Armenian working people and intellectuals. Their qualities of spiritual nobility, respect for others, and the discreet expression of feelings."

In his poetry, the Armenian-born Emin touches on many subjects, due to his eclectic background. As a young man, he worked as a hydraulic engineer, a discipline he cites as important to his work. "Nothing like the exact sciences can help an author develop a sense of structural harmony, to avoid verbosity and dispense with the luxury of taking steps where one is sufficient," he recently wrote.

Emin was also influenced by his tenure in the great depository of Medieval Armenian manuscripts, the Matenadaran. World War II affected his poetry, as did the Genocide. "To be silent about the crimes committed around us and go on producing so-called 'beautiful' literature is tantamount to being an accessory to those events," Emin has commented.

-more-

According to Robbins, "Emin's work speaks to both our heads and our hearts..."

Here is a sample of his work, entitled "Firefly":

"Oh, firefly, you stupid bug,
Who told you, stubborn, relentless,
To give off light alone there
In the darkness -- a glow which warmed
Everyone, but sad to say
Gave away your position.

"If you gave off no light,
Who could have spotted you, to cut
Your life's short thread
And throw you down, crushed.

"In this night's doubled black,
I suffer for you -- and what you did."

Published by Three Continents Press, Washington, D.C. (\$10.00)
the book can be purchased at the St. Vartan Bookstore, 630
Second Avenue, New York, N.Y. 10016-4885. (212) 686-0710

# # # #

5/27/88

from the office of the

Diocese of the Armenian Church of America

630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016, tel: (212) 686-0710

news!

CONTACT: John R. McBride

(212) 686-0710

FOR IMMEDIATE RELEASE

"THE FORTIFICATIONS OF ARMENIAN CILICIA" -- A NEW BOOK BY NOTED SCHOLAR ROBERT W. EDWARDS

"The Fortifications of Armenian Cilicia" is the title of an impressive volume by the noted scholar Robert W. Edwards. Published by the Dumbarton Oaks Research Library and Collection, Washington, D.C., this handsomely-illustrated oversized book is available at the St. Vartan Bookstore.

Edwards spent many years researching Armenian architecture in Cilicia, including a year in the region itself. The kingdom of Cilicia, on the Mediterranean Sea, was the largest and politically the most significant Medieval Armenian settlement outside the historic Armenian homeland in the Caucasus. From approximately 1080 to 1375, a community of diverse origins was slowly fused into the kingdom. Edwards claims the Armenians prospered in Cilicia largely because of the intricate network of defenses they created that "turned a natural cavity of the Taurus Mountains into a Mediterranean-based fortified march."

This book is primarily a systematic assessment of the military architecture of the Cilician kingdom. While most of the sites discussed are Armenian, Edwards also includes a number of Muslim, Byzantine and Crusader forts.

The lively narrative is supplemented by 78 plans and drawings, plus 569 black and white and 48 color photographs.

Edwards credits a number of leading institutions and scholars for their advice and help in compiling the information for the book, including some prominent Armenians.

"The Fortifications of Armenian Cilicia" (\$60.00) can be purchased at the St. Vartan Bookstore, 630 Second Avenue, New York, N.Y. 10016-4885, Tel. (212) 686-0710.

# # # #

5/27/88

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Թի 30418
Ապրիլ 28, 1988

Մեծայարգ
Տիար Սարգիս Համպոյեան
Գանատա.

Յարգելի Տիար Համպոյեան,

Ստացած ենք Ապրիլ 3, 1988 թուակիր ձեր նամակը, որով կարգ մը գիրքեր կը խնդրէիք՝
Հայ Եկեղեցոյ մասին ձեր տալիք դասախօսութեան համար:

Կը ցախնք ըսելու որ Տոքթ. Յակոբ Ներսոյեանի «History Of The Armenian Church»
գիրքը սպառած է:

Ձեր հասցէին դրկուեցան չորս այլ գիրքեր, զորս ստացած պէտք է ըլլաք մինչեւ
թուականս: Կը յուսանք որ այդ գիրքերը մասամբ մը կը ծառայեն ձեր նպատակին:

Եթէ քիչ մը աւելի ժամանակ ունենայիք՝ թերեւս կարելի ըլլար յաւելեալ նիւթեր եւս
գտնել ու դրկել:

Ձեզի կը մաղթենք հոգիի ու մարմնի առաւել քաջառողջութիւն եւ ձեր աշխատանքներուն
ու ծրագրումներուն յաջողութիւն:

Սիրոյ ողջունի

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Առաջնորդ

SARKIS HAMBOYAN
15 GREENING Dr.
ANTIGONISH, N. S.
CANADA B 2 G 1 R 1

Tel.: (902) 863-3035

April 3, 1988

Appreciate
S. Douglas J. Chief. Human Resources
Development
W. King Street East, Antigonish, N.S.,
E. E. Coombs, W. E.

Very much,

I am pleased to hear that you have
completed the project for the - Project (1969)
in the East Coast (1979): 1970-80 for the
project and the continuation of the project
and the continuation of the project
in the East Coast of the project:

Thank you very much for the
and the project:

Thank you very much for the
for the project and the project
(Project, 1970, 1970-80, and the project
Project, 1970-80): 1970-80 for the
S. Douglas J. Chief. Human Resources
Development, Antigonish, N.S.,
W. King Street East, Antigonish, N.S.,
E. E. Coombs, W. E.

Thank you very much for the
and the project:

English your to understand clearly your human
 presence upon another of your own kind. In
 changing your way of living, you must be
 your own man. Buy a poster from the
 gallery your for - your own sake, by your own, be:
 your own changing your way of living with
 mind of post:

Spent your money your next year in the
 (Or the name "Buy a poster, buy a poster",
 be.): Buy a poster to understand clearly your
 own way of living. History of the American Church -
 your own way of living. (Or stories from
 the History of the American Church -
 your own way of living.)

Buy a poster your next visual aid (slide, trans-
 parency, video, film, be.) your next year
 your own way of living. Buy a poster to
 understand clearly your way of living.

Buy a poster to understand clearly your way of living.

Buy a poster to understand clearly your way of living.

Buy a poster to understand clearly your way of living.

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AMERICA, 630 SECOND AVENUE, NEW YORK, N.Y. 10016-4885 212 686-0710

Archbishop Torkom Manoogian, Primate

Մարտ 9, 1988

Գերազնորի
Տ. Մեսրոպ Եպս. Մութաֆեան
Դիւանապետ Թորքոյ Հայոց Պատրիարքարանի
Իսթանպուլ.

Գերազնորի Սրբազան հայր,

Փետրուար 19ի Ձեր հեռաձայնէն ետք, նոյն օրն իսկ «Ուրրտուայտ Էքսիբիւս»ի միջոցաւ
Պատրիարքարան ղրկեցի Ձեր ապսպրած Նիւս Կարսոյեանի գիրքը:

Գիրքին փոխարժէքն է	80.00 տոլար
Առաքման ծախքը՝	78.00 տոլար
Գումար՝	158.00 տոլար

Վստահ եմ որ մինչեւ հիմա ստացած էք յիշեալ գիրքը: Բարի եղէք խնդրել Պատրիարք
Սրբազան Հօրմէ որ բարեհաճի երկտողով մը հաստատել այս ապսպրանքը՝ որպէս զի կարելի
ըլլայ նիւսական փոխանցումը կատարել:

Մատչելով ի համբոյր Ձեր Աջոյն
Որդիական յարգանքով

Ալին Զաթմաճեան
Գրատան Պատասխանատու

**ACROSS TWO WORLDS: THE SELECTED PROSE OF
EGHISHE CHARENTS**

Translated by Marzbed Margossian and Jack Antreassian.

The fiction, memoirs, letters, and essays of a great Armenian poet, the founder of modern Armenian literature. Includes chapters from the novel, *Erkir Nayiri*, and the memoir, *Erevan's House of Correction*. With an introduction and extensive notes.

ISBN 0-935102-17-5

Paperback, \$10.00

ARMENIAN RECIPES: THE 40 DAYS OF LENT

By Alice Antreassian. Close to 70 recipes of a lenten character, with no meat and dairy products whatever, but with a diversity and tastefulness that recommend them for year-round use. These eating habits that are good for the soul are also good for the body. With special spiral binding. Richly illustrated.

ISBN 0-935102-16-7

Spiral-bound, \$12.50

SELECTED POEMS

By Archie Minasian. Introduction by William Saroyan and an afterword by Aram Saroyan. Archie Minasian was a poet who in his first work established "so high a standard that if he hadn't written another word, his position as one of the remarkable literary artists of his generation . . . would be secure. These are unmistakably American poems, but an older culture hovers and broods over them."

ISBN 0-935102-18-3

Paperback, \$5.50

ARMENIA: REFLECTIONS IN VERSE

By Jack Antreassian. This small book of 24 pages, offering a variety of impressions on Armenia, communicates the author's deeply personal view on such subjects as Ararat, the church, Martyrs Day, Armenia today, and in general attempts to articulate his relationship to the land of his fathers.

ISBN 0-935102-19-1

Paperback, \$3.50

THE GARDENS OF SILIHDAR AND OTHER WRITINGS

By Zabel Yessayan. Translated by Ara Baliozian. Selections from the work of a writer greatly admired in her own time and still avidly read today, and acclaimed by noted Armenian critics. Fiction, satire, and autobiographical fragments.

ISBN 0-935102-07-8

Paperback, \$7.50

THE HONORABLE BEGGARS

By Hagop Baronian. A brilliant and hilarious picture of avarice, translated from the Armenian, about a man of some means who visits Constantinople and finds himself the target of endless schemes to separate him from his money.

ISBN 0-935102-03-5

Paperback, \$4.95

THE PERILS OF POLITENESS

By Hagop Baronian. An uproarious satire, translated from the Armenian, on the torments people suffer in the name of politeness. Set in the Constantinople of a century ago, the episodes are excruciating reflections of our experiences today.

ISBN 0-935102-10-8

Paperback, \$7.50

SACRED WRATH. THE SELECTED POEMS OF VAHAN TEKEYAN

Translated by Diana Der Hovanessian and Marzbed Margossian. A rich collection of the work of one of the great poets of Armenian literature. With an introduction by the translators and a perceptive preface by Victor Howes.

ISBN 0-935102-09-4:Paperback, \$7.50 • 0-935102-08-6:Cloth, \$12.50

SHADOWS OF TIME

By Haig Khatchadourian. A first book of poetry of "elegiac, quiet lyricism, verse of distinctive maturity, which is the result of control and intellectual coherence."

ISBN 0-935102-12-4

Paperback, \$3.95

THE TRAVELLER & HIS ROAD

By Gostan Zarian. Translated by Ara Baliozian. A fascinating memoir by an outstanding writer whose art has been praised by such noted figures as Lawrence Durrell. One of his finest works. With an introduction by the translator.

ISBN 0-935102-04-3

Paperback, \$5.95

Ashod Press Books & Book Club

14 titles already in print:
poetry, commentary, satire, fiction,
memoirs, original and translations
from Armenian literature, all first-rate
books, all handsomely produced;
and more to come.

*A sustained publishing program of
high quality and great interest.*

Ashod Press • P.O.Box 1147 • Madison Square Station •
New York NY • 10159 • 212/475/0711

Most Recent Titles

COME SIT BESIDE ME AND LISTEN TO KOUCHAG

By *Nahabed Kouchag*. Translated by *Diana Der Hovanesian*. Praised by John Updike, William Saroyan, and Robert Penn Warren, Kouchag's work is offered in a bilingual volume; poems that sound as fresh and lyrical as they did in the 16th century, with a musicality and sensuality that has moved audiences for hundreds of years.

ISBN 0-935102-14-0

Paperback, \$7.50

MEN WITHOUT CHILDHOOD

By *Andranik Zaroukian*. Translated by *Elise Bayizian and Marzbed Margossian*. The effective and affecting story of thousands of children orphaned overnight in the genocide of 1915, the deed resonating in the life of each emotionally-scarred child. The grim reality, depicted in 22 episodes, is made bearable with humor and pungent wit.

ISBN 0-935102-15-9

Paperback, \$10.00

Circle titles desired, indicating how many of each, and mail to Ashod Press with remittance, including shipping costs. For every four books ordered a copy of *Definitions & Deflations*, a witty and penetrating commentary on Armenian community life, will be included as a gift.

Name _____

Address _____

City _____

State _____

Zip # _____

Please send book club information

Amount Enclosed _____

Ashod Press, P.O.Box 1147, Madison Square Station, New York, NY 10159 (212/475/0711). For shipping costs, add \$2.00 for cookbook; others \$1.50 for individual orders; add \$1.00 each for additional books going to same address.

BANCOOP & THE BONES OF THE MAMMOTH

By *Gostan Zarian*. Translated by *Ara Baliozian*. A compelling book on the role of the artist in society, the Armenians in the diaspora, and on encounters and conversations with all sorts of fascinating characters.

ISBN 0-935102-06-X

Paperback, \$7.50

CLASSIC ARMENIAN RECIPES: COOKING WITHOUT MEAT

By *Alice Antreassian and Mariam Jebejian*. More than 350 recipes, from A to Z, except M for meat. Beautifully designed in two colors, illustrated and looseleaf-bound, easel-style, for superlatively convenient use.

ISBN 0-935102-11-6:Paper, \$10.00 • 0-935102-05-1:Looseleaf, \$16.00

THE CONFESSIONS OF KITCHOONIE

By *Jack Antreassian*. One of Comrade Panchoonie's limitless breed renders his perverse service to the Armenian community, much as his father did in the old country, excelling even his father in his capacity to exasperate and confound.

ISBN 0-935102-02-7

Paperback, \$3.95

THE CUP OF BITTERNESS

By *Antranig Antreassian*. A collection of eight stories translated from the Armenian, concerned with survivors of Turkish persecution and massacre who, while they escaped death in the holocaust, bear its psychic burdens all their lives.

ISBN 0-935102-01-9

Paperback, \$4.95

DEFINITIONS & DEFLATIONS

By *Jack Antreassian*. A personal dictionary of terms commonly misconstrued in the Armenian-American community of the 1970s and early 1980s, terms like *parties, newspapers, unity, AGBU, Diocese* which in our self-serving lexicon have little relation to reality.

Paperback, \$7.50

THE EATING OF NAMES

By *Michael Akillian*. An "eloquent, wise, and powerful" book of poems, the first volume of a young poet whose work has been awarded the Daniel Varoujan prize from the New England Poetry Club.

ISBN 0-935102-13-2

Paperback, \$3.95

ASHOD PRESS P.O.Box 1147, Madison Sq. Sta., New York NY 10159
Jack Antreassian, editor 620 East 20th Street New York, N.Y. 10009 212/475/0711

~

ASHOD PRESS BOOK CLUB SELECTION

198⁹¹
\$ 72

About Time

By Diana Der Hovanesian \$ 7.50

Membership Discount 1.50

\$ 6.00

~~Shipping costs 1.00~~

~~Total due \$ 7.00~~

ASHOD PRESS P.O.Box 1147, Madison Sq. Sta., New York NY 10159
Jack Antreassian, editor 620 East 20th Street New York, N.Y. 10009 212/475/0711

m

ASHOD PRESS BOOK CLUB SELECTION

*\$ 1981
4/11/81
\$ 72*

About Time

By Diana Der Hovanesian

\$ 7.50

Membership Discount 1.50

\$ 6.00

~~Shipping costs 1.00~~

~~Total due \$ 7.00~~

ՁԵՌԱՅ ՇԱՐԱԿԱՆ

Ձեռագ Շարականը որ ~~պարտականությունները~~ Ս. Վարդան Մատենաշարէն հրամցուեցաւ Հայ հանրութեան, իր նախորդին՝ ժամագիրքին պէս, ունի անհրաժեշտ կարիքի մը զոհացում տալու պարտականութիւնը: Վերջին տպագրութիւնը 1936ին էր երուսաղէմի տպարանէն. անկէ առաջուանն ալ 1853ին՝ Կոստանդնուպոլսոյ Յովհաննէս Միւհէնտիսեանի տպարանէն: Ի՞նչ կան միջանկեալ տպագրութիւններ՝ մենք տեղեկութիւն չունինք այդ մասին: Առհասարակ սփիւռքի, թերեւս ալ Հայաստանի, եկեղեցիներուն մէջ անոր պակասն ու գործնականութիւնը կ'արդարացնեն այս տպագրութիւնը:

Սա պակասին ու գործնականութեանն դէմ կանգնած, Ամերիկայի Հայոց Արեւելեան թեմի բարեխնամ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան անգամ մը եւս կորովը ցոյց տուաւ դիմագրաւելու պայմանները: Յարատեւ տեւողութեամբ եւ անձնական հսկողութեամբ, 1936ի տպագրութիւնը վերարտադրուեցաւ 1987ին՝ Մայքըլ Բէյն Գալըր Լիթօ տպարանին մէջ, նիւ Եորք: Հետաքրքրական է նշել որ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը յարմար տեսած է զիրքին սկիզբը զետեղել 1853ի տպագրութեան ճակատի էջը. առաւել՝ շարականներու հեղինակներուն անունները չորս էջերով. առաւել՝ Ձայնագիւտ այսպէս արա՛, ՆԵ՛ Ժայնն են այսոսիկ՛, եւ ժամակարգութիւն սրբոց վարդապետաց՝ հեղինակաց շարականաց՝ բաժինները: Վերջին երեքը կը պակսին 1936ի տպագրութենէն:

Նիւ Եորքէն՝ Տիկին Ալիս Գալուբճեանի սրտատուչ մեկնաստութեան շնորհիւ կարելի եղաւ այս տպագրութեան մեծածախս հոգը բառնալ, ի յիշատակ իր ամուսնոյն՝ մեծանուն բարերար Հայկ Գալուբճեանի:

Վերագրի թելադրանքը: Ձեռագը ձեռք անեզական բառին յոգնակի սեռական հոլովածեւն է՝ ձեռքերու՝ իմաստով. իսկ շարականը՝ շարականներու զիրքն է: Ձեռագ Շարականը, ուրեմն, իր ծաւալի փոքրութեան պատճառաւ՝ ձեռքերու մէջ բռնուելիք շարականագիրքն է: Ասոր դէմ զոյուլիւն ունի մեծածաւալ զիրքը, որ կարելի չէ երկու ձեռքերու մէջ բռնել՝ այլ կը զետեղուի եկեղեցւոյ դասին երկու կողմերուն՝ գրքակալներուն վրայ՝ ժամերգութեան ընթացքին:

Շարական բառը նախ կը նշանակէ եկեղեցւոյ մէջ երգուած հոգեւոր երգերը. լաւ շարականագէտ է՛, կամ այս տղան լաւ շարական կ'երգէ՛. երկրորդ՝ այն զիրքը որուն մէջ տեղաւորուած են այդ երգերը. շարականը հոս բեր՝ կամ շարականը գրքակալին վրայ դիր՝ բացատրութիւնները ակնարկութիւնն են՝ զիրքին: Այս մանր շփոթութիւնը վերացնելու համար կարելի է մեր լեզուէն շարակնոց՝ բառին գործածութիւնը ընդհարացնել իբրեւ շարականներու զիրք. իսկ շարական բառն ալ վերապահել՝ երգին:

Շարական բառը կու գայ մեզի իրանա-արաբական բառամթերքէն, որ կը նշանակէ երգ ու երգել: Ինչպէ՞ս սպրդած է այդ բառը մեր բառապաշարին մէջ երբ մենք ունին ``երգ`` բնիկ բառը: Ի՞նչ ալ ըլլան դրդապատճառները՝ շարական բառը կը վայելէ լայն ժողովրդականութիւն դարերէ ի վեր:

Շարականներու լեզուն մեր դասական շայերէնն է՝ գրաբարը, որ կը շարունակէ պահել իր շքնաղ գոյութիւնը հակառակ ``պայմաններու`` մնչումին: Գրաբարը շունի նոյն դիւրմբոնելի շայերէնը. շատ անգամ տարբեր է ան. երբեմն ալ դժուար ըմբոնելի: Այս պարագան կը լացատրէ այն իրողութիւնը թէ շարականները գրուած են զանազան ժամանակներու մէջ, երբեմն հազար տարիներ վերջ, ուր ոսկեդարու սահունութիւնն ու շքեղութիւնը տեղի տուած են բարդութիւններու, համաձայն այս կամ այն դարու ``հայերէնին`` ու անոնց հեղինակներու տրամադրութիւններուն:

Շարակնոցին բովանդակութիւնը: Անիկա մայրագորով ընդունարանն է շայ եկեղեցւոյ մէջ երգուած բոլոր շարականներուն: Իսկ հեղինակները անոնց՝ մեր հայրապետները, վարդապետներն ու սարկաւազները: Անուններէն ոմանք հասած են մեզի եւ մենք կը ծանչնանք զանոնք. իսկ կան ուրիշներ՝ որոնց ինքնութիւնը պահարանուած է մեր պատմութեան արիւնոտ մենաստաններուն մէջ: Շարականները յօրինուածքներ են՝ մտքի ու հոգիի ներշնչումներով ճոխացած: Անոնց մէջ զարգացած նիւթերը ունին բանաստեղծական բնոյթ, չափաւոր ու արծակ, պատկերներու հրաշալի գիւտերով: Ունին պատմական ենթահող, ակնարկելով Ս. Գրական ու աշխարհիկ դէպքերու: Ունին վարդապետական յստակ սահմանումներ, ուր կը ծշողուին շայ եկեղեցւոյ դաւանարանական կեցուածքը: Բոլորն ալ ոսկեհիւս եւ ոսկեման:

Շարականներու հերոսները: Բնականաբար, նախ աստուածային հիմնադիրն է բրիստոնէական հաւատքին, անոր կեանքին ու գործունէութեան հետ առնչակից հրաշագան դրուագներով: Հոն են սուրբերը, սրբուհիները, առաքելներն ու հայրապետները՝ իրենց շայ եւ միջազգային կենդանագիրներով: Ապա, առանձին գուրգուրանքով կը յիշերգուի Աստուածածինը: Հոն է եկեղեցին՝ իբրեւ Զրիստոսի հարսը: Եւ անշուշտ Ս. Խաչը՝ իբրեւ փայտակառոյց խորհրդանիշ գորութեան եւ պահպանութեան:

Յստակ է որ շարականները գրուած են երգուելու համար եւ ոչ թէ արտասանուելու: Դժուար է ծշել թէ երգերը, որոնց ծանօթ ենք այսօր, պահած են իրենց բնօրինակ եղանակները. կամ ինչպիսի՞ փոփոխութիւններու ենթարկուած են իրենց հեղինակութեան թուականէն ասդին: Անփոխարինելի տեղեկութիւններով պիտի ճոխանայ մեր շարականագիտութիւնը եթէ անոր ուսումնասիրութիւնը կատարուի խղճամիտ բանասէրներու կողմէ:

Մեր շարականները, այնպէս ինչպէս գիտենք այսօր, նոյն եղանակով շեն երգուի: Տնօրինուած է որ երգերը բաժնուին ութ տարբեր եղանակներու, որոնք շարականագիտութեան եզրաբանութեամբ կը կոչուին ``Ութ ծայներ``, հետեւեալ ութ տարբեր անուններով. Ա2 ու Ա4, Բ2 ու Բ4, Գ2 ու Գ4 եւ Դ2 ու Դ4: Ութ ծայներէն ամէն մէկը ունի տարբեր եղանակ, որ իր դրոշմը դրած է շարականներու վրայ: Շարականներու երգեցողութիւնը կատարելու համար անհրաժեշտ է ութ ծայները առանձնաբար սորվիլ, որովհետեւ անոնք են որ կը ծշեն ու կը դեկավարեն շարականներուն եղանակները:

Շարականներու դասաւորումը շարակնոցին մէջ իրեն մէկնակէտ ունի քրիստոսի կեանքին գլխաւոր դէպքերուն ժամանակագրական կարգը: Քրիստոսի ծնունդէն մինչեւ վերջին ընթրիքը, մատնութիւնը, խաչելութիւնը, Յարութիւնը եւ վերջապէս Համբարձումը:

Դասաւորման այս առաջին քայլին հետեւելով, անոնց մէջերն ու բոլորտիքը տեղաւորուած են Տէրունական Տօներէն՝ Տեառնընդառաջի, ծաղկագարդի, Հոգեզալստեան --յաջորդող եօթն օրերու-- եկեղեցւոյ, Տապանակի, Այլակերպութեան, Շողակաթի, Աստուածածնի ծննդեան, յղութեան, ընծայման, աւետումի եւ անշուշտ վերափոխման --յաջորդող երկու օրերուն--, ապա խաչի երեք տօներու՝ Խաչվերացի --յաջորդ եօթն օրերու--, Վարագայ եւ Գիւտ խաչի շարականները:

Սրբոց տօներէն՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի երեք տօներուն, Յովհաննէս Մրկըրաչի --երեք--, հայրապետներու, առաքելներու, քրիստոնեայ թագաւորներու, գորավարներու, կոյսերու, մզնաւորներու, մարտիրոսներու, ինչպէս նաեւ թարգմանչաց եւ սրբոց վարդանանց տօներու շարականները:

Ընդհանուր շարականներ՝ գլխակարգութեան ներքեւ կան Մեծ Պահոց կիրակիներու յատուկ Օրհնութիւնները, Աւագ Շաբաթուան յատուկ երգերը, Յարութեան Աւագ Օրհնութիւնները, Յարութեան Հարցերը, Յարութեան ճաշունները, Յարութեան կիրակիներու եւ կիրամտից Համբարձիները, Ապաշխարութեան Հարցերը, Մանկունքներն ու Համբարձիները, Մարտիրոսաց Հարցերը, խաչի Մանկունքը, եւ անշուշտ ներսէս Շնորհալի բազմերանգ շարականները, մէկը միւսէն աստուածային եւ յաւիտենական:

Բանաստեղծական ինքնատիպ կառոյցներ ունեցող շարականներն են Ս. Ատուածածնի նուիրուած թիւով 70 Մեծացուցէ՝ները, գրական պատկերներու թանկագին նմոյշներով. ՝ամպ թեթեւ եւ լուսաւոր՝, ՝սափոր ոսկեղէն լի մանանայիլ՝, ՝անթառամ ծաղիկ բուրեալ յեղեմայ՝, եւայլն: ՝Մեծացուցէ՝ները առաւելաբար կարեւոր աղբիւրներ են Աստուածածնի անձին շուրջ վարդապետական քանածեւերու ուղղափառ ըմբռնումին. ՝Մայր լուսոյ Մարիամ անհարսնացեալ ... յղացար անարատաբար ... գրանն Աստուծոյ բնաւորապէս անսերմնաբար կրեցիր ի քում յորովայնի՝, կամ ՝երիս խորհուրդս սոսկալի ի քեզ տեսանի աստուածածին, յղութիւն անսերմնական, ծնունդ անարատ, կուսութիւն յետ ծընընդեան մնալով անպական, ...՝, եւայլն:

Հոգեզալստեան շարականներով կը սահմանուին Ս. Հոգւոյն տեղն ու հանգամանքը Ս. Երրորդութեան անձառելի կառոյցին մէջ. ՝նոյն եւ նման Հօր եւ Որդւոյ Հոգիդ անեղ եւ համագոյ. քղխումս Հօր անքննաբար տուող յՈրդւոյ անճառաբար ...՝. ՝Հոգին սուրբ էր միշտ եւ է եւ եղիցի. ոչ սկսեալ եւ ոչ դադարեալ, այլ միշտ ընդ Հօր եւ ընդ Որդւոյ կարգեալ եւ թրւեալ ...՝, ՝որ համագոյդ ես Հօր եւ Որդւոյ, անճառաբար քղխումս ի միշտ էէն ...՝, եւայլն:

Եկեղեցւոյ նուիրուած շարականները անոր քարեղէն կառուցուածքին նկարագրականները չեն միայն, այլ անոր՝ քրիստոսի վէմ-հաւատքին վրայ հիմնուած ըլլալու խոստովանութիւնը. ՝ի վերայ վիմի հաւատոյ շինեցեր գքո սուրբ եկեղեցին՝. կամ եկեղեցին հարսն է քրիստոսի՝ որ կը պսակէ գայն իր խաչովը.

՝՝՝ Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի քանզի Քրիստոս արքայն երկնից այսօր պսակեաց
զբեզ խաչիւն իւրով՝՝ :

Մեր շարականոցէն սա մէջբերումները ըստ դիպաց քաղուածքներ են միայն :
Շարականները հարազատ արտայայտութիւններն են Հայ եկեղեցւոյ՝ որ ընդհանրա-
կան է ու առաքելական, ուղղափառ է ու սուրբ, որ հիմնադիր անդամներէն է
Տիեզերական եկեղեցիին՝ որ նոյնքան ընդհարական է ու առաքելական, ուղղափառ
է ու սուրբ :

՝՝
՝՝ ՝՝

Հայ եկեղեցւոյ շարականոցը՝ պատկառելի հաւաքածոյ մը, կը հանդիսանայ
զոհաբարդ օղակներէն մին Հայ ազգային-հոգեւոր մշակոյթի շղթային վրայ : Ահ, որ
ծննդեան թուականը՝ Ե. դարուն, Հայ գիրերու գիւտէն վերջ : ԺԵ դարու
վախճանին ալ կը հասնի իր լրումին :

ԳՐԻԳՈՐ ՈՍԿԱՆԵԱՆ

Նիւ Եորք, Ն.Ե.

Յիշեալ գիրքը ստանալու համար դիմել՝
Diocese Of The Armenian Church Of America
630 Second Avenue
New York, N.Y. 10016-4885
U.S.A.

Att. Bookstore

Գրիգոր Ոսկանեան

Ս. Վարդան Մատենաշարքը, որ կը վայելէ Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմի Առաջնորդարանին հովանաւորութիւնը, իր տպաւորիչ ցանկին վրայ կ'աւելցնէ տար-
օրէն ողբերգական, բայց նոյնքան բովանդակալից, իրապաշտ, ու ծաւալուն գիրք
մը՝ ԳՈՂԳՈԹԱՅ ՀԱՅ ՀՈԳԵԽՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻԱՆ, հրամանովն ու բծախնդիր հոգածութեամբը
Թեմիս Բառեխնամ Առաջնորդ՝ Գեորգ. Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի: Հեղինակը՝ Թէոդիկ:
Խմբագիրը՝ Արայ Գալայժեան: Թուականը՝ 1987, նիւ Կօրք:

Դարոգական տարիներուս եւ անոնցմէ ալ վերջ, Հայ Ապրիլ 24ը եւ անոր
կարմիր դրուագները յուշագրող՝ հայ եւ ոչ-հայ հեղինակները պատեհութիւնը
տուին ինծի տեղեկութիւններ շտեմարանելու: Այդ տեղեկութիւնները արժէւորե-
լու իտրժ մը իմ կողմէս, պիտի մնար խեղճօրէն սահմանաքակ: Անոնք ընդարձակ
են եւ հորունկ:

Սակայն այդ տեղեկութիւններէն շատերը, աչքերնին բացած լոյսերու պէս
տակաւին կը պահեն իրենց տեղերը իմ յիշողութեանս պաստառին վրայ: Դեսպան
Մօրկրնթաուն, քիչ մըն ալ՝ Լէփսիուսը - մերիններէն՝ հետաքրքրական՝ Տ. Գրիգո-
րիս եպիսկ. Պալաքեանը, կատաղի՝ Կարապետ Գարիկեանը, Թորոս Ազատեանը, եւլլն,
կը յորդին դրուագներով, թուականներով, դէմքերով, եւ տեղագրական անուններով
ու նկարագրականներով: Բոլորն ալ ցաւագին օրէն հերոսական, ամրապնդուած՝ անձ-
նական ապրումներով, ցասումներով, յուզումներով, տեղ տեղ՝ վիպագրական գունա-
ւորումներով: Թէեւ, անկարող ենք ըսելու որ անոնք ամբողջական են, որովհետեւ
կը մեկնին տեղական շրջանի մը պարտադրած մտահոգութիւններէն:

Յանկարծ լոյս աշխարհ եկաւ Թէոդիկի՝ ԳՈՂԳՈԹԱՅ: Լսած էի, բայց չէի տե-
սած եւ անտեղեակ՝ Կերուսաղէմի տպարանին մէջ տպագրուած բայց անկազմ թողուած
սոյն հատորին օրինակներուն մասին: Թղթատեցի ու կարդացի անոր 572 էջերը ամ-
բողջ: Մեծ է տարբերութիւնը իր նախորդներէն:

Գրախօսական մը ըլլալու խոստումը չունին այս տողերը, այլ ըլլալու
ցուցարանը՝ իմ յուզումներուս եւ ապրումներուս, որոնք կը քալեն գրքին էջերը
թղթատող մատներուս հետ գուզնթաց:

ԳՈՂԳՈԹԱՅ-ն հայ Ապրիլ 24ին եւ անոր արիւնոտ քմայքներուն իսասագրա-
կան արձանագրութիւններուն տոմարն է գերազանցապէս: Անձնական ապրումներու եւ
յուզումներու կամ տեղական մտահոգութիւններու գիրքը չէ: Այնտեղ, իրապաշտ-
օրէն ցանկագրուած են Օսմանեան Կայսրութեան եւ Արեւմտահայաստանի մէջ ապրող
ու գործող, մասնաւորաբար՝ հոգեւորականութեան եւ առհասարակ՝ աշխարհական հա-
յերու անունները - ներառեալ հայ կաթողիկ եւ բողոքական համայնքներու հոգ-
եւոր ու աշխարհական ղեկավարները - այբուբենական կարգով, մատնանշելով իւրա-
քան չիւրին գիւղը, քաղաքն ու նահանգը: - Արեւմտահայաստանի տեղագրութիւնը՝
նահանգ առ նահանգ, քաղաք առ քաղաք, գիւղ առ գիւղ, շրջան առ շրջան, իւրաքան-
չիւրին հայ բնակչութեան թուով, գլխու պտուտ տուող բծախնդրութեամբ: - Խնամ-
քով նշուած է Արեւմտահայութեան ընդհանուր թիւը: Թէեւ կը նկատուի մասնակի
հաշուում, որովհետեւ հեղինակը լրիւ ցանկ մը պատրաստելու աղբիւրներն ու ժա-
մանակը չէ ունեցած: - Տպաւորիչ է թուումը Արեւմտահայաստանի մատուոններուն,
եկեղեցիներուն, մայր տաճարներուն, մենաստաններուն, վանքերուն, եւլլն: - Գր-
լուի գործող է՝ ջարդարարներուն անուանագանկը բաժնուած նահանգներու գլխա-
կարգութեան ներքեւ, զարմանալի մանրամասնութեամբ:

Այնտեղ, սրտապատառ նկարագրականները՝ տեղահանութեան, անլուր չարչա-
րանքները՝ ժողովուրդին, ու մանաւանդ հայ հոգեւորականութեան, սարկաւազէն՝
քահանան, եպիսկոպոսը, նոյնիսկ գերապայծառն ու քոյրերը եւ պատուելին, կը

կազմեն անհաւատալիօրէն իրապաշտ փաստագրութիւնը հայ ցեղասպանութեան:

Մեր ժամանակներուն, երբ ջղայնոտ են ժառանգորդները մեծ ջարդարարներուն, եւ կը դիմեն սուտի, ուրացումի, չարափոխութեան, դրամական մնշումի եւ սպանալիքի, մերժելու համար ԵՂԱԾՆԵՐՈՒՆ եւ ՊԱՏԱՀԱԾՆԵՐՈՒՆ իրականութիւնը, հրամայական անհրաժեշտութիւն է իսկոյն իրագործել ԳՈՂԳՈԹԱՅԻՆ թարգմանութիւնը նախընտրաբար՝ անգլերէնի եւ ռուսերէնի: Փաստագրական ինչ հարուստ տեղեկութիւններ պիտի հրամցուին աշխարհին, որ տակաւին լաւատեղեակ չէ ԵՂԱԾԻՆ մասին, եւ բոլոր անոնց՝ որոնք կը յամառին մասնակցիլ ուրացողներու խուժանին, մամոնային հրապոյրովը անզգայացած:

Ինչու՞ ուշացած է տպագրութիւնը ԳՈՂԳՈԹԱՅ-ին: Ինչու՞, Երուսաղէմի տրպարանին մէջ տպագրուած բայց անկազմ մնացած օրինակները լոյս չեն ընծայուած 60-ական թուականներուն կամ անոնցմէ վերջ: Կը հարցնեմ՝ մտահոգութեան զգացումով, առանց հարցքննող մը ըլլալու: Կանուխ տպագրութիւնը թերեւս կը փութացնէր անոր թարգմանութիւնը:

Տեղին է այստեղ իմ գնահատանգս յայտնել Առաջնորդ սրբազան հօր, որ 80-ական թուականներուն, քաջութիւնը եւ հետեւողականութիւնը ունեցաւ միջոցները քով քովի բերելու եւ ԳՈՂԳՈԹԱՅ-ին հրատարակութեան գործը գլուխ հանելու: - Կարելի՞ է Առաջնորդ սրբազան հայրը հետաքրքրել անոր թարգմանութեան հոգին ու աշխատանքին: - Ուրիշները պիտի չուզեն այդ ծանրութեան ներքեւ տքալ:

Հեղինակը՝ Թէոդիկն է ըսի: Պրպտումներու, քարքաշօրէն մանրամասնութիւններու հետամտող, մեթոտիկ աշխատանքով՝ բեկորներ քով քովի դնելու վարպետութիւնը ունեցող այս հերոսին ընտրութիւնը՝ այսպիսի տարողութեամբ գործի մը համար, լաւագոյն որոշումներէն մին եղաւ, օրուան պատրիարք՝ Ամենապատիւ Տ. Զաւէն Արք. Եղիայեանին:

Թէեւ վէպ մը չէ, բայց գիրքը կը կարդացուի վէպի մը յափշտակութեամբ. թէեւ լեզուն չունի Զօհրապին, Օտեանին, Կամսարականին, եւլլն. սահունութիւնը, բայց հաճելի ընթերցումով մը կարելի է վերջացնել գիրքը: - Ընթերցողը իր դիւրութեան համար, իր քովիկը պէտք է ունենայ հայերէն բառարան: մը, շկօթակ, երաշխեպ, նօթճէ, կեղերջական, շրուշակ, դսրովել, առ եւ ապուռ, (շատ երկար է շարքը) բառերուն հետ գլուխ ելլալու համար:

Բժախնդիր հեղինակը չի մոռնար յիշատակել անունները զրական շնորհք ունեցող հայ եկեղեցականներուն եւ անոնց վաստակներուն - զրական, պատմական, բանասիրական, Ս. Գրական, տեղագրական, թատրերգական, եւլլն-տպագրեալ կամ անտիպ մնացած: Մորմոքը կը ծմլէ սիրտս: Ուր՞ են, ինչ՞ եղան: Անոնցմէ շատերը անպայման, ունեցած ըլլալու էին մնայուն արժէքներ 19րդ դարու մեր մշակութային գանձարանին, որոնք անվերադարձ խառնուած են անոնց անիւնին: Քանի մը հատը այդ անուններէն - ներսէս Խպիսկ. Դանիէլեան, Օշին քհնյ. Շահնազարեան, Պսակ Ծ. Վրդ. Տէր-Խորէնեան, Ղեւոնդ քհնյ. Տէր-Ստեփանեան, Սահակ Ծ. Վրդ. Օտապաշեան, ... : Երկար է թուումը:

Մեկենասը՞ այս թանկագին գործին: - Կարդանք թէ ինչ կըսէ Առաջնորդ սրբազան հայրը իր ԵՐԿՈՒ ԽՕՍԲ-ին մէջ. «մեզի համար յուզիչ է հանդիպիլ 1915-ի գեղասպանութեան եղեռնէն վերապրող հայորդիի մը, որ իր քայքայուած ֆիզիքական մարմնին մէջ կը պահէր կորովի իր հոգիին եւ գիտակցութիւնը իր ժողովուրդին հոգեւոր արժէքներուն եւ մշակոյթին: Աւելի քան 90-ամեայ եւ եղեռնէն մազապուրծ այս հայորդին յանձն առաւ հոգալ տպագրութիւնը այս հատորին: Եւ ուզեց մնալ անանուն: »

Խմբագիրը՝ ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ-ի իր նշմարները կը վերջակէտէ սա իրաւ արժէտորումով «ԳՈՂԳՈԹԱՅ-ն հայ հոգեւորականութեան մարտիրոսագրութիւնն է: Եւ անոր փառապսակը: »

Իսկ հեղինակը՝ իր ներսնային-ով «Մարդախոշոր ճիւղներու ոտիցը ներքեւ թալթալելով, իրենց հաւատքը երբեք չուրացող եւ վիզերնին յօժարակամ տապարի տակ կամ չուանի մէջ դնող, եւ կամ կուրծքերնին՝ արձակուող զնդակներու պահուն անվեհեր բաց անձնդիր հովիւները, բարէ՛, գերեզման իսկ չունեցան իրենց ոսկորներուն համար: Թուղթէ այս յուշարձանը գէթ անշէջ պահէր սրբազնասուրբ յիշատակը՝ վերապրող հայոց սիրտերուն մէջ:»

Նիւ Եօրք, Ն.Ե.

Յիշեալ գիրքը ստանալու համար դիմել՝
Diocese Of The Armenian Church Of America
630 Second Avenue
New York, N.Y. 10016-4885
U.S.A.

Att. Bookstore

Ամերիկահայոց Արեւելեան Թեմին՝ Ս.Վարդան Մատենաշարը, հրամանովը Առաջնորդ սրբազան հօր, եկեղեցա-արարողական օգտակար գիրք մը եւս կ'աւելցնէ իր հրատարակութեան ցանկին վրայ՝ ԱՌԱԳ ՇԱԲԱԹ-ը: Կը մտածեմ թէ այս եւ անոր նախորդներուն նման՝ պաշտամունքային գրքերու վերահրատարակութեան հոգը, առաւելաբար պատասխանատուութիւնը պէտք է ըլլայ մեր կրօնական կեդրոններուն, որոնք օժտուած են տպագրական եւ այլ յարմարութիւններով: Մինչ մենք կ'սպասենք, մեր նայուածքը յառած անոնց, այստեղ՝ նիւ Եօրքի մէջ, հեռու վանքաբոյր մթնոլորտէն, Առաջնորդ սրբազան հայրը միշտ կարիքին այժմէութեամբը տոչորուած, գլուհը կանգնած է այսօրինակ գրքերու տպագրութեան, այլապէս երախտաշատ աշխատանքին: Ականջիս հասնող ներքին տեղեկութիւններ կը փութան ըսելու թէ հաւաքման գծին վրայ կան ուրիշ ծրագիրներ եւս, որոնք կ'սպասեն իրենց հերթին:

Հայ եկեղեցւոյ մէջ գործածուած արարողական գրքերուն, առաւելաբար՝ Շարակնոցին, Ժամագրքին, եւ ճաշոցին, յաի ժողովրդական գիրք մը չէ ԱՌԱԳ ՇԱԲԱԹ-ը: Թէեւ անոնց յաի՝ նոյնքան կարելորդ: Հակառակ միւս գրքերուն առօրեայ գործածութեան, այս մէկը հրապարակ կ'իջնէ հայ եկեղեցւոյ օրացուցային տարեկան շրջանին մէջ՝ առանձինն պատեհութեամբ մը որ կ'ընդգրկէ Ս.Ջատկի եօթնօրեակը կամ շաբաթը: Այս շաբաթը պատկերացումն է այս աշխարհի վրայ Քրիստոսի ունեցած կեանքին վերջին եօթնօրերուն, գազաթնացած Անոր լուսապայծառ յարութեամբը: ԱՌԱԳ ՇԱԲԱԹ-ը հայ եկեղեցւոյ մէջ, Քրիստոսի վերջին ինն օրերուն ցուցարանն է եկեղեցական արարողութիւններով նուիրագործուած:

Շաբաթը իր մէջ կը համրէ եօթն օրեր: Բայց ԱՌԱԳ ՇԱԲԱԹ-ը կ'ընգրկէ ինն օրերու արարողութիւններու սիկղ մը, սկսելով ծաղկազարդի կիրակին կանխող շաբաթ օրէն՝ Ղազարոսի յարութեան յիշատակումով: Ապա՝ ծաղկազարդի կիրակին, որուն կը հետեւին աւագ եօթն օրերը՝ Աւագ Երկուշաբթիէն՝ Քրիստոսի յարութեան կիրակին, Ս.Ջատիկը: Ընդամէնը ինն օրեր:

Ծաղկազարդը, Քրիստոսի պաշտօնապէս եւ վերջին անգամ Երուսաղէմ մտնելու յիշատակումն է, որմէ ետք՝ Քրիստոսի վերջին եօթն օրերը: Իսկ ծաղկազարդի կիրակին կանխող՝ Ղազարոսի նուիրուած շաբաթ օրը, մտած է սիկղէն ներս որովհետեւ անոր յարութիւնը նախաճաշակն է մարդերու յարութեան, Քրիստոսի աստուածային յարութեան իբրեւ նախակարգապետ:

Աւագ Երկուշաբթի օրը կը վերակոչուի Չորցած Թգենիին դէպքը՝ Աւետարանէն, որուն կը մասնակցին Յիսուսն ու իր աշակերտները:

Աւագ Երեքշաբթի օրը՝ Հինգ հմաստուն եւ Հինգ Յիմար կոյսերու ժողովրդական առակը իր սրտառուչ մանրամասնութիւններովը:

Աւագ Չորեքշաբթի օրը՝ կը վերայիշուի Վերնատան մէջ վերջին ընթրիքին՝ Ս.Հաղորդութեան Խորհուրդին հաստատումը՝ հացի եւ գինիի մատուցմամբ: - նոյն օրը կէսօրէ վերջ, իբրեւ շարունակութիւն Վերնատան Ընթրիքին, Ոտնլուայի յուզումնախան արարողութիւնը: - Իսկ գիշերուան Խաւարման արարողութեամբ կը վերապրուի մատնութեան տիրառիթ դրուագը:

Աւագ Ուրբաթ օրը, առաւօտեան՝ Խաչելութեան, իսկ երեկոյին՝ Թաղման արարողութիւնները, «Խաչի քո Քրիստոս երկիրպագանեմք» եւ «Պարգեւատուն ամենեցուն» անկրկնելիօրէն հիասցան, շարականներու երգեցողութեամբ:

Աւագ Շաբաթ օրը, առաւօտեան, յատուկ ժամերգութիւն եւ շարականներ. իսկ երեկոյեան՝ Խթման Ս.Պատարագ, եւ ապա նախատօնակ՝ ի պատրաստութիւն Ս.Ջատկի Յարութեան:

Կիրակի՝ Ս.Ջատիկ - Տօն Յարութեան Յիսուսի Քրիստոսի - լրումը ինն օրերու սիկղին: «Այսօր յարեալ ի մեռելոց իեսայն անմահ...» շարականը - եւ ապա Ս.Պա-

տարագ եւ թափօր:

Վերոյիշեալ ինն օրերուն համար յօրինուած են եւ կ'երգուին յատուկ շարականներ, որոնք ցրուած են Շարակնոցին մէջ: - Կը կատարուին՝ գիշերային, առաւօտեան, երեկոյեան եւ հսկումի յատուկ ժամերգութիւններ, որոնք ցրուած են թամազրքին մէջ: - Կը կարդացուին ու կ'երգուին հին ու նոր կտակարանէն՝ երկարաշուն ընթերցումներ, որոնք ցրուած են Ճաշոց Գրքին մէջ: - Ողոգմեան եղանակով կ'երգուին յատուկ սաղմոսներ, որոնք ցրուած են Սաղմոսարանին կամ Առեւի թամազրքին մէջ:

Ահա բարդ կառոյց մը արարողութիւններու, գլխու պտոյտ տալու աստիճան, որոնց համակարգ կատարումին ու յաւուր պատշաճի երգեցողութեան համար, անհրաժեշտ է հմուտ եկեղեցագիտութիւն եւ լայն իործառութիւն, հետեւելով տօնացոյցի ցուցմունքներուն, ինտոելու եւ գտնելու յատուկ շարականները՝ Շարակնոցէն, ժամերգութիւնները՝ թամազրքէն, ընթերցուածները՝ Ճաշոց Գրքէն, եւ սաղմոսները՝ Սաղմոսարանէն կամ Առեւի թամազրքէն: - Ժամանակ առնող, դժուարին ու խրթին կերպընթաց մը, արդարեւ:

Այս դժուարին կացութեան դարման մը հասցնելու մտահոգութեամբ, պատրաստուած է գիրք մը ուր յիշեալ ինն օրերու արարողութիւնները օր-աւուր դասաւորուած են կանոնաւոր յաջորդականութեամբ եւ մեծ բծահնդրութեամբ, համաձայն Տօնացոյցի ցուցմունքներուն: - Ս. Զատկի իննօրեայ շրջանին, առանց Շարակնոցին, թամազրքին, Ճաշոցին, Սաղմոսազրքին լափիւրինդոսին մէջ խարխափելու, քահանան, սարկաւազն ու տիրացուները, այդ գիրքը իբրեւ ուղեցոյց իրենց ձեռքին մէջ, կրնան իննօրեայ արարողութիւնները կատարել համաձայն կարգաց եւ կանոնաց հայ եկեղեցւոյն:

Այս է ԱՒԱԳ ՇԱԲԱԹ-ը, անոր տեղը հայ եկեղեցւոյ ժամապաշտութեան կերպընթացին մէջ: Կարելոր պահանջք մը գոհացնող գիրք մը՝ հայ եկեղեցւոյ պաշտամունքային գրքերու իրաւոր եւ անկրկնելի մատենախումբին մէջ:

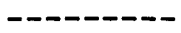
Այս գրութեան առաջնորդած սահմանէն դուրս կը մնայ մատնանշել մտածումներ եւ դիտողութիւններ՝ սաղմոսներու տարապայմանօրէն առատ գործածութեան, սուրբ գրական ընթերցումներու երկարապատում կրկնութիւններու, երգեցողական կարգապահութիւններու եւ այլ ցուցմունքներու մասին: Ուրիշ առիթով՝ կարժէ անդրադառնալ:

Միակ օրինակը՝ ինծի ծանօթ, կը կրէ 1895 թուականը, ի նոր Զուղայ, ի տրպարանի Ամենափրկչեան Սրբոց Վանուց, ի հայրապետութեան՝ Տ. Տ. Մկրտիչ Ազգասէր եւ վեհափառ Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց: Հրամանաւ՝ Ամենապատիւ Առաջնորդի Թեմիս Պարսկաստանի եւ Հնդկաստանի Հայոց, Տեառն Եսայեայ Արքեպիսկոպոսի:

Տարիներով, Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց մայրավանքին մէջ՝ Աւագ Շաբաթուայ փառաւոր արարողութիւններու կատարումին հաւատարիմ ուղեցոյցը եղած է եւ կը շարունակուի ըլլալ նոր-Զուղայի՝ ԱՒԱԳ ՇԱԲԱԹ: Անտարկոյս նաեւ մեր բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, ամենուրեք:

ԱՒԱԳ ՇԱԲԱԹ-ը կազմաւորելու նախաձեռնութիւնը առնողներուն անուններն^ը, կամ անունը՝ կամ ուրիշ առընչակից տուեալներ^ը - հարցումներ են, որոնց պատասխանները չունիմ: Ահա աշխատանք մը եւս, որուն մասին կ'արժէ մտածել:

1986ին, կարելոր գրքին վերատպագրութիւնը կարելի եղաւ իրագործել մի քիչ մեծցնելով մանր տառերը նոր Զուղայի 1895ի տպագրութեան: Մեկենասը՝ համեստ հայ տիկին մը՝ Թագուհի Թամարն, ի յիշատակ իր ամուսնոյն՝ Սէթ Թամարնի:

Նիւ Եօրք, Ն. Ե.

Յիշեալ գիրքը ստանալու համար դիմել՝
 Diocese Of The Armenian Church Of America
 630 Second Avenue
 New York, N.Y. 10016-4885
 U.S.A.

Att. Bookstore